CAMELIA-RITA TULBAȘ

LICEUL DE MUZICĂ DIN CLUJ

Dedic această carte foştilor, actualilor şi viitorilor mei colegi din toate liceele de muzică, precum şi fiului meu Mihai, pentru a-l învăţa că datoria noastră este de a ne urma întotdeauna visele.

Întâmplările sunt cele reale, așa cum mi le-am amintit, cu foarte puține modificări, dar am schimbat numele personajelor, ca să nu deranjez pe nimeni.

ÎNCEPUTUL

Am intrat într-o sală mare, cu un podium uriaș în dreapta, dispus în trepte. Profesorii erau așezați la o masă lungă în față.

Aveam doar 10 ani. Mi-am spus timid numele și vârsta, apoi profesorii mi-au spus să cânt un cântec. Am cântat „Mocioriță cu trei foi”.

M-au chemat la masa lor și unul mi-a întins un creion și mi-a spus să bat pe masă ritmurile pe care le bătea el. Toți erau atenți și zâmbitori.

Apoi unul s-a așezat la pian și a cântat câteva note, iar eu am repetat după el.

Au zâmbit mulțumiți și m-au chemat iar la masa lor. Unul dintre profesori s-a întors ghiduș spre ceilalți și le-a spus, făcând aluzie la dinții mei, puțin ieșiți în față:

-Cred c-ar fi bună la fagot!

Altul, mai serios, mi-a luat mâinile, le-a studiat îndelung și a hotărât:

-Degete puternice, palmă lată și robustă, mâini de violoncelist!

CAP. 1 PEDAGOGI ŞI INTERNATE

Când am ajuns eu în clasa a V-a la Liceul de muzică, fetele erau cazate într-un cămin de pe strada Toplița, impreună cu cele de la Liceul de Coregrafie.

Era mare înghesuială și toate din clasele V-VIII stăteam într-un dormitor uriaș, înalt cât o hală, lung și lat, cam patruzeci de fete într-o cameră, cazate în două șiruri interminabile de paturi suprapuse. Îmi alegeam întotdeauna un pat sus, lângă o fereastră pe care o lăsam întredeschisă, ca să aud pe geam cum cad liniștitor, șiroaiele de ploaie. În jur erau colegele de clasă, cu care m-am împrietenit din prima zi, așa cum fac copiii.

Dulapurile înguste din fier erau înghesuite într-o pivniță în subsol și baia era într-o clădire din fundul curții, așa că era destul de tragic când te trezeai noaptea din somn ca să mergi la baie, prin dormitorul și curtea înfundate în beznă.

Stăteam puțin timp în internat, doar atât cât să dormim. La șase ne trezeam, ne înghesuiam pe la chiuvete, pe la dulapuri, ne îmbrăcam, ne aranjam și la șapte ne așezam în rând afară, două câte două, ca să mergem la cantină. În dormitoare ne mai întorceam abia pe la opt seara. Atunci făceam duș, spălam câte un mărunțiș, stăteam un picuț de vorbă și se făcea ora zece, când se stingea lumina. Mai povesteam pe întuneric, ne mai foiam câte un pic și-apoi ne culcam, că a doua zi la șase o luam de la-nceput.

Cel mai rău era dimineața, că ne împiedicam una de alta, somnoroase și grăbite. Odată ajunse în stradă, înșirate două câte două, poarta înaltă de fier se încuia și-n

internat rămanea stăpână femeia de serviciu, o ființă micuță, negricioasă și nervoasă.

Într-o dimineață, grăbindu-mă să ajung în rând, am ieșit în stradă cu ochii somnoroși și m-am pus lângă Geta, prietena mea, dar simțeam vag că ceva nu-i în ordine. Aveam pardesiul, aveam căciuliță, eram îmbrăcată complet, dar ceva lipsea și nu știam ce. I-am zis lui Geta să se uite la mine și să verifice. Geta m-a măsurat foarte serioasă de sus pană jos și-a început să radă cu poftă: uitasem să mă încalț! Aveam în picioare papucii de casă.

Fetele porniseră deja cu rândul spre cantină așa că m-am întors pe furiș la poartă, și-am strigat-o îndelung pe femeia de serviciu micuță și negricioasă. Când a apărut, am rugat-o să-mi aducă pantofii de sub pat, dar a plecat nervoasă, bombănind că n-am decât să mă duc așa la școală. Mi-am studiat papucii. Nu era de mers cu ei la școală. Am pândit-o pe femeia urâcioasă și când a intrat în dormitoare m-am cățărat pe gard, am sărit în curte, am fugit în dormitor și m-am încălțat. N-am mai chemat-o să-mi deschidă poarta. Am sărit iar gardul afară și fuguța la cantină, să nu mă prindă pedagoga.

Am stat în internatul ăla patru ani, în dormitorul ca o hală. Nici pomeneală de televizor. Seara ne adunam și ascultam povești cu vârcolaci și cu vâlva pădurii și ne minunam de ciorapii subțiri și strălucitori ai lui Ica, una dintre fetele mai mari.

Geta s-a îmbolnăvit de hepatită. Alina la fel. Eu stăteam între ele, dar nu m-am îmbolnăvit de nimic, deși am băut apă din aceeași sticlă cu ele. Le-am vizitat la spital, sus la infecțioase. N-am avut voie să intru înăuntru, dar le-am strigat din curte și le-am făcut cu mâna. Stăteau cățărate pe geam, râdeau de sus și-și fluturau mâinile. Am râs și eu și le-am spus că seamănă cu două broaște, așa cum stau întinse pe tot geamul.

După cursurile de dimineață venea masa de prânz, apoi ne adunam iar în cantină, care se transforma până spre seară, în sală de meditații. Stăteam la masă cu încă trei colege, una dintre ele fiind Alina. Ne făceam temele împreună și mai șușoteam între noi. Cu timpul m-am obișnuit cu zumzetul acela și mă detașam total când învățam. Nu mai auzeam nimic. Dacă voiai să vorbești cu mine trebuia să mă atingi sau să mă strigi pe nume, în rest, eram în lumea mea.

Pedagoga citea dintr-o carte la masa de langă usă și când o răzbea plictiseala, chema pe câte una să o asculte ce-a învățat. Se dezmorțea și ea. Îi plăcea să o cheme pe Alina, care îi dădea întotdeauna motiv de distracție.

-Ia zi, ce lecție ai?

-Mesopotamia.

Lua pedagoga cartea, o deschidea tacticos și zâmbea:

-Aha, Mesopotamia! Ia zi tu „Orașele și satele”!

Alina, intimidată, nu mai știa nimic, deși până atunci tocise două ore Mesopotamia.

-Hai, zi!

-...?!

-Păi ai învățat, nu?!

- Da, dar ultimul pasaj a fost „Cultura”.

- Şi „Oraşele şi satele” nu le-ai avut?

- Ba le-am avut.

- Ei, atunci zi-le!

- Păi...am uitat!

Pedagoga îi întindea dezamagită cartea, cu un licăr jucăuş în priviri:

- Ia du-te tu şi învaţă toată lecţia şi când eşti gata să-mi spui!

Îşi lua Alina cartea şi se-ntorcea spăşită la masă. Îşi înfunda degetele-n urechi şi începea iar să tocească.

Mergea apoi la pedagogă, sigură pe ea:

- Acum ştiu!

Pedagoga lua cartea zambind machiavelic şi-o deschidea la Mesopotamia:

- Ia zi-mi tu mie „Agricultura şi meşteşugurile”!

Alina rămânea cu gura căscată:

- Păi m-aţi ascultat „Oraşele şi satele”!

- Ei, dar n-ai avut toată lecţia?

- Ba da!

- Zi-mi atunci „Agricultura şi meşteşugurile”!

Alina se foia neliniştită pe scaun şi ridica nevinovată privirea:

- Păi... am uitat!

Pedagoga îi dădea mustăcind cartea şi-o trimitea să-nveţe lecţia cu toate subcapitolele.

Venea iar Alina şi mai hotărâtă, îşi înfunda mâinile-n urechi şi se punea înverşunată pe tocit. După o vreme se ridica brusc în picioare si mergea iar la pedagogă:

- Acum ştiu: Agricultura şi meşteşugurile...

- Ho, ho, ho, stai uşor! Ai învăţat toată lecţia?

-Da.

-Ia zi-mi atunci „Cultura”!

Alina se oprea disperată, total depăşită de situaţie şi se-ntorcea din nou la masă. Nu putea să spună decât toată lecţia de la un cap la altul şi aia, cu mare chinuială. Dacă o întrerupeai şi o puneai să zică pe sărite, pur şi simplu uita tot.

Oricum, se plictisea și pedagoga, că nu era sadică, își punea cartea jos și ieșea afară la o țigară. Și gata cu ascultatul pe ziua aia.

Pedagogii băieţilor veneau şi ei la meditaţii dar în cea mai mare parte se ocupau de cantină şi de căminul de băieţi. Dintre toţi, cel mai conştiincios era Băşti, un pedagog mic şi-ndesat c-o faţă rotundă şi bucălată şi cu mănunchiuri de păr ce-i izbucneau din nas şi din urechi. Purta mereu un veşnic costum maro boţit şi-o bască neagră pleoştită de unde i se trăgea şi numele de „Băşti”. Avea cu el un carneţel gros si slinos, unde nota mereu câte ceva, numai el ştia ce.

Băşti ar fi vrut ca viaţa să-i fie senină şi uşoară, dar spre disperarea lui, toate se dădeau peste cap încă din zori de zi. Degeaba mergea el civilizat cu carneţelu-n mână la şase dimineaţa sa dea deşteptarea, degeaba aprindea el conştiincios toate luminile în dormitoarele băieţilor, că ăştia nici nu-l băgau în seamă, ba îşi puneau şi pernele pe cap.

Încerca Băşti cu vorba bună:

-Haideţi, băieţi, că-i şase dimineaţa!

Pauză.

- Haideţi, băieţi, că-i şase dimineaţa!

Nimic.

Se învârtea Băști în dormitor, întâi tandru ca un tătic, insistând că-i șase dimineața. Apoi începea să-i crească tensiunea, mai tare și tot mai tare! Se înroșea, vedea negru în față ochilor, îl apucau pandaliile și începea să meargă ca un apucat de la un pat la altul, trăgand cu înverșunare de pături. Le smulgea cu forța de pe băieți și le arunca jos pe podea de-a valma, strigând ca un turbat:

-Jos, băi, fire-ați ai dracu'!

Apoi fugea in camaruța lui, se punea tremurand pe scaun şi începea să scrie nervos în carneţelul lui tainic.

Eram in clasa a X-a când m-a notat în carneţel, într-o zi când păzea rândul la cantină. Ajungând şi eu la rând, o bucătăreasă grasă şi transpirată mi-a pus mâncarea pe tavă, apoi și-a înfipt mâna într-o prăjitură zemoasă şi mi-a pus-o și pe aia pe tavă, cu crema scurgându-i-se printre degete. Am luat cu grijă prăjitura și am pus-o înapoi pe tejghea, spunând că nu vreau felul trei. Ea m-a boscorodit iritată, a luat prăjitura şi mi-a trântit-o iar pe tavă. Eu am luat-o cu două degete și am pus-o înapoi pe tejghea. Ea a pus-o din nou pe tavă, eu i-am pus-o înapoi pe tejghea şi totul a continuat aşa de cateva ori, până cand m-am enervat deodată, am luat prăjitura şi-am fleşcăit-o pe podea.

Băşti, care studiase-n tăcere toată povestea, s-a apropiat de mine şi mi-a zis sa curăţ năclăiala ce se-ntindea pe jos.

N-am zis nimic, am luat nişte şervetele şi am curăţat-o încet, până a sclipit podeaua apoi, văzând că Başti scrie ceva în carneţelul lui misterios, m-am apropiat pe furiş şi m-am uitat peste umarul lui.

Scria: „Tulbaş, elev sălbatic!”

Aşa era Băşti.

Pe celălalt pedagog îl chema Cadar. Era în totală antiteză cu înverşunatul Băşti. Se plimba prin internat cu un aer plictisit. Bărbat încă atrăgător, se îmbrăca la modă şi ne privea pe toţi de sus, cu-n fel de indulgenţă. Era vechi în şcoală şi toate figurile noastre erau demult fumate, aşa că nu-şi mai punea mintea cu noi, că prin mâna lui trecuseră o gramadă de aşa-zişi muzicieni şi le ştia el pe toate. Era el însuşi un boem şi privea lumea detaşat şi fără grabă.

Cadar nu avea nevoie de nici un carneţel, că ne citea pe toţi din prima. Nu se agita şi nu se enerva. Când vreunul dintre băieţi făcea pe deşteptul, îl chema la el plictisit, cu glasul lui metalic şi timbrat:

- Băi, ia vino numai!

Şi-i răsucea cu mare clasă perciunii, încet şi fără milă, până când obraznica făptură se ridica pe vârfuri cu ochii plini de lacrimi. Îi dădea apoi drumul, scuturându-şi mâinile cu scârbă.

„Deșteptarea” de dimineața avea la el cu totul alt ritual: intra în dormitor, aprindea lumina și anunța liniștit, cu vocea lui metalică:

-Deșteptarea!

Punea apoi un scaun în centrul dormitorului, se așeza cât mai comod picior peste picior și aștepta. Dacă vedea

că băieții nu au de gând să se ridice din pat, scotea pachetul de „Carpați” și scotocea după o țigară. O aprindea încet, trăgea fumul în gură și îl sufla afară, gros și cu meșteșug. Două, trei fumuri și dormitorul se umplea de un miros greu și puturos. Băieții se trezeau tușind, icneau înecați și săreau din paturi înghesuindu-se la ușă. Cadar câștiga bătălia fără luptă. Se ridica plictisit și pleca din dormitor.

Nu insista să pună pe nimeni la punct, nici să educe pe cineva, doar le spunea așa, în treacăt, celor mai tulburați:

-Nu-ți place? Și „Armătura”-i un liceu! Carte multă nu se cere, prost să fii să ai putere, să poți ridica la fiere!

CAP. 2 DIRECTORUL

Directorul liceului de muzică era un bărbat frumos, între două vârste, cu o personalitate uimitoare. Statura, nu prea înaltă, era compensată de o burtă proeminentă şi de un măreţ cap leonin. Un păr bogat, alb, şi ondulat îi dadea o aură impunătoare. Avea o voce de tenor pătrunzatoare, timbrată şi puternică, pe care-o auzeai din cel mai mic colţ al liceului, când începea să strige la unul sau la altul. Întâi îi auzeai vocea, răsfrântă în ecouri de pereţii groşi din piatră, ca buzduganul zmeului din basm, tunet la care toată lumea încremenea. Apoi, ca prinşi de frenezie, toţi începeau să fie teribil de interesaţi de munca ce-o făceau: profesorii predau plini de entuziasm şi elevii zburau ca păsărelele la locurile lor, ascultând cu sufletul la gură. Cei din salile de studiu cântau atât de năvalnic încât falseturile nici nu mai contau. Important era să te găsească Mişu la locul tău, făcând ce trebuia să faci. Și

aerul din jur se tulbura în unde înspăimântate, purtându-i numele pe coridoare: „Mişu!!!...Mişu!!!...” Când apărea întrun final şi Mişu urmându-şi vocea-i tunătoare, toţi îşi vedeau de treaba lor, toate erau la locul lor.

Directorul dirija pe vremea aceea orchestra şi corul copiiilor din clasele V-VIII şi mai ţinea şi ore de muzică de cameră. Cu câte treburi avea pe cap nici nu-i de mirare că mai striga. Nu era floare la ureche să ţii în frâu întreaga şcoală şi cele două internate de copii.

Cel mai distractiv pentru noi era că avea un limbaj tare colorat. Să te ferească Dumnezeu să fi intrat în sala unde îşi ţinea orele de muzică de cameră, că erai expulzat afară ca din puşcă:

- Ce cauţi aici, paţachină ordinară, tu n-ai auzit c-aici se cântă?

Nu conta pentru el cât de bun erai la materiile de cultură generală sau că o mai dadeai pe arături cu disciplina, important era să fii bun la muzică şi dacă erai, orice comportament idiot iţi era iertat.

Făceai o boacănă, te chema la el în cabinet şi nici măcar nu avea răbdare să-ţi spună ce-ai greşit. Îţi trăgea urgent o palmă şi tu trebuia să deduci că undeva, cândva, nu ai făcut ce s-ar fi cuvenit. Dar dacă te plesnea, însemna că ştie el de ce şi nu avea niciun rost să mai analizezi. Să fii atent pe viitor!

Îşi dirija corul şi orchestra cu foarte mare drag, dar nu puteai să-i pui răbdarea la încercare. Când cineva greşea întruna şi nu era atent, se trezea în cap cu bagheta lui Mişu şi cu apostrofările de rigoare:

- Ce faci acolo, măi cutare? Dormi acasă, putoare, c-aici te-am pus să cânţi!

Nu era unul dintre noi care să fi scăpat de nervii lui, aşa că ne distram pe rând de fiecare şi chicoteam pe înfundate când mai striga la cineva. Dintre ţoti, avea o predilecţie deosebită pentru un contrabasist pe nume Tedi, de fapt Tedcovici, un băiat vesel, rotunjor şi cu obrajii aprinşi ca focul, pus mereu pe răutaţi, care se distra la rândul lui de Mişu, tocând-i sistematic nervii.

În spatele orchestrei, în şirul celorlalţi contrabasişti, făcea el ce făcea că mereu o dădea în bară. Intra din senin în mijlocul celor mai suave melodii, băgând câte un sunet aiurea şi gutural de contrabas, că se cutremura toată orchestra, sau nu ţinea ritmul cu ceilalţi şi-l auzeai aşa, pe nepusă masă pe Tedi, cântând de unul singur o melodie numai a lui, stricând întreaga armonie.

Mişu, sătul să tot strige la el, îşi lăsa bagheta pe pupitru, îşi punea braţele în şolduri umflându-şi şi mai tare burta, apoi le arunca cu disperare-n lături şi îşi făcea loc valvârtej printre noi, până la pupitrul lui Tedi. Ajuns acolo îi ardea câte o palmă fără nici un comentariu, parcă plictisit de toată porcăria asta, ca întrun ritual de la sine inţeles. Tedi îl mai fenta umeori ascunzându-şi capul după contrabas sau împingându-şi instrumentul la bătaie şi râdea icnind pe înfundate şi strâmbându-se în spatele lui Mişu, în timp ce acesta se întorcea calm si răcorit la podiumul lui. Îşi lua bagheta şi incepea să bată cu ea mărunt în pupitru, în semn de atenţie:

-Hai, toată lumea, de la B! şi se auzea din nou orchestra.

De câte ori o lua Tedi razna, noi ştiam din privirile lui Mişu ce o să urmeze, aşa că ne opream imediat, ne trăgeam grijulii violoncelele şi ne înghesuiam unul într-altul, făcându-i cărare prin pădurea de pupitre, ca să poată ajunge la compartimentul contrabaşilor. Râdeam cu toţii de figurile lui Tedi, dar Mişu nu îşi mai punea mintea cu

noi, doar nu era să bată toată orchestra! Îşi făcuse numărul cu Tedi şi repetiţia mergea mai departe.

Războiul lor continua şi în orele de cor, doar că acolo Tedi era în avantaj. Pe scena unde stătea corul erau două piane mari cu coadă şi la orice tentativă de-a lui Mişu de a-i tempera avântul, Tedi se repezea sub un pian şi mai scoate-l daca poţi! A încercat Mişu odată, s-a lăsat în patru labe vrând sa se vâre sub pian, dar auzind hohotele noastre de râs pe patru voci când burta mare l-a înţepenit între podium şi pian, s-a ridicat icnind şi s-a lăsat păgubaş.

S-a ridicat în picioare roşu de efort şi a coborât de pe scenă în sală, ca să-l vadă pe Tedi ghemuit sub pian. A început să strige cu vocea lui tunătoare:

-Tedcovici, ieşi afară de-acolo!

Tedi de sub pian:

-Nu ies!

-Ieşi mă' afară şi vino la mine, că nu-ţi fac nimic!

Dar ce, Tedi era prost?

-Nu ies! striga el şi mai hotărât, subliindu-l categoric pe „nu".

Râdeam ţinându-ne de burtă, râdea şi Tedi cu faţa mai roşie ca focul, până când într-un final Mişu s-a lăsat păgubaş şi a început iar să dirijeze, lăsându-l în plata Domnului pe Tedi, acolo, ghemuit sub pian.

Distracţia preferată a lui Tedi era să cânte cu o octavă mai jos şi, după prima fază cu pianul, Mişu nici nu se mai întrerupea din dirijat, ci doar îi făcea un semn lui Tedi cu bagheta iar acesta se vâra singur sub pian cu gura până la

urechi, ascultând de acolo liniştit, până când îi venea din nou cheful să cânte şi se întorcea cuminte în cor.

Îmi amintesc o pățanie cu Mișu, de când eram toți copiii din internat, băieți și fete, cazați pe strada 23 August. Era 1 Decembrie și ne uitam toți la televizorul din sala de meditații, la emisiunile despre unire. Pe la 10 seara, când era ora de culcare, ne-a apucat patriotismul și, în loc să mergem în dormitoare, că se dăduse stingerea, ne-am adunat în curtea internatului și ne-am prins intro horă îndrăcită, urlând din toți rărunchii Hora Unirii. Băști, care era de serviciu, umbla ca turbat printre noi încercând să ne despartă și să ne trimită la culcare. Noi și mai înverșunați, l-am încercuit pe Băști, cântând și rotindu-ne amețitor în jurul lui. Întrun final Băști a scăpat din încercuire și i-a dat telefon lui Mișu.

Pe când eram noi mai înflăcărați, s-a deschis în forță poarta internatului și Mișu s-a năpustit în curte, punându-și mâinile în șolduri și urlând:

-Șobolanilor! Mârșavilor! La ora asta v-a apucat patriotismul?

Ne-am risipit toți ca potârnichile, ascunzându-ne pe unde ne era mai aproape: în baie, în Wc-uri, în dulapuri.

-Marș la culcare toată lumea!

În zece minute nici musca nu mai bâzâia în curtea internatului: toți eram vârâți în paturi cu păturile peste cap și cu luminile stinse. Doar Băști rămăsese în curte, privind triumfător spre dormitoare.

Prin clasa a XI-a am avut şi ore de Estetică. Venea o profesoară slăbuţă, blondă şi spălăcită şi se apuca să despice firul în patru cu ce înseamnă estetica şi cum să înţelegem noi arta, deşi ea nu făcuse in viaţa ei un gram de muzică sau artă. Noi învăţam toată ziua despre muzică

în toate felurile posibile şi ea citea atentă despre artă dintr-o carte şi mai scotea şi câte-o perlă, aşa că noi nu mai puteam de râs. Se enerva ca focul, noi încercam să-i explicăm ce a greşit, dar nu aveai cu cine discuta. Pană la urmă am renunţat să mai avem un dialog şi ne-am văzut de treburile noastre: citeam, învăţam la alte materii sau povesteam în şoaptă. Acum era nervoasă că nu colaboram. Dacă vorbeam nu era bine, dacă tăceam, era tot rău.

Într-o zi, în culmea enervarii că nu vorbeam cu ea, profesoara de Estetică a ieşit valvârtej din clasă şi s-a întors triumfătoare cu Mişu, convinsă ferm c-o să vedem acum pe dracu'.

Dar ca să vezi minune: directorul se uită părinteşte la noi şi începu blând:

- Păi bine, măi copii, tocmai voi care faceţi toată ziua artă, voi nu vreţi să învăţaţi Estetica, ştiinţa despre frumos? Păi voi ar trebui să vibraţi la orice sunet şi la orice cuvânt, vorba poetului.

Şi-şi depărtă picioarele cautând stabilitate, se lăsă puţin pe spate să aibă priză la podea, întinse braţele în lături şi începu cu glasu-i falnic să ne recite Eminescu. Noi, la început miraţi, apoi cuprinşi de încântare, îl ascultam cu ochii mari. Au trecut cinci minute, zece, un sfert de oră şi el tot mai recita, fericit că-şi găsise un public pe măsură, ce-l asculta transpus, cu gurile cascate. Ne-am amintit de profesoara de Estetică abia când şi-a luat catalogul de pe masă, l-a privit lung pe Mişu, apoi pe noi şi-a făcut larg o cruce în pragul uşii şi a plecat ca din puşcă. Noi am ramas sa aplaudăm îndelung ineditul moment de poezie.

Uneori, seara, Mişu se încuia în sala profesorală şi începea să cânte toate ariile din opere care-i treceau prin

minte. Era momentul lui romantic. Puteai atunci să faci ce vrei, că nimeni n-ar fi îndrăznit să-l deranjeze. Cânta dumnezeieşte, cu o voce puternică şi pătrunzatoare. Îl ascultam pe coridoare încântaţi, apoi plecam din nou în lumea noastră: la întâlniri sau la cămin, pe stradă sau în sălile de studiu, cu Bach sau Beethoven sau Mozart, în micile chilii de manastire.

CAP. 3 MATERII DE SPECIALITATE

Liceul de muzică era o şcoală completă, cu clase de la a I-a la a XII-a şi cu elevi de la şase la optsprezece ani. Aveam în programă toate materiile din celelalte şcoli şi în plus o mulţime de ore de muzică, aşa încât începând cu clasa a IX-a învăţam 13 cursuri de specialitate: în primul rând instrumentul principal: pian, vioară, violă, violoncel, flaut, clarinet, trompetă, mă rog, unul dintre instrumentele existente într-o orchestră simfonică, apoi învăţam obligatoriu pian, pentru că orice muzician trebuie să ştie să se descurce cât de cât la pian. Apoi veneau restul materiilor de specialitate: teoria muzicii şi solfegii, armonie, contrapunct, istoria muzicii, cor, orchestră, muzică de cameră, în fine, eu le-am numărat atunci o dată şi erau exact 13.

Teoria muzicii începea cu analiza amănunţită a sunetului muzical, de la anatomia urechii şi fizica zgomotului şi a sunetului, până la înalţimea, durata şi timbrul acestuia, continuând cu ritmuri complicate, pauze, game clasice şi moduri populare explicate-n amănunt, aşa cum se învaţă la medicină anatomia corpului uman.

Solfegiile aplicau în practică ce învăţasem la teoria muzicii, ducând în final la cântarea pe note a oricărei melodii, indiferent cât ar fi fost de complicată ca intonaţie sau ritm. Aici se puneau bazele citirii şi interpretării partiturilor muzicale, pentru a putea să le cântam apoi la intrumentul la care studiam.

La istoria muzicii se învăţa evoluţia muzicii de la primele melodii cântate de om şi până acum, trecând prin toate curentele artistice şi prin toate perioadele, cu caracteristicile lor proprii (preclasice, clasice, romantice şi moderne), ca şi viaţa celor mai reprezentativi compozitori, împreuna cu operele lor.

La armonie şi contrapunct învăţam cum se compune o operă muzicală şi e mai mare minunea câte reguli matematice pot să aibă înlănţuirea acordurilor muzicale, aşa încât să ducă la obţinerea efectelor sonore urmărite şi a stărilor sufleteşti dorite.

Fiecare materie era interesantă şi, chiar dacă nu ajungeai într-un final un mare muzician, erai absolut sigur că în ce priveşte cunoştiinţele despre sunet era greu să te mai întreacă cineva.

Înstrumentul principal era cel mai important şi la el se studia cu toată râvna. De două ori pe săptămână profesorul de instrument ţinea o oră cu un elev şi în rest trebuia să te străduieşti singur şi să înveţi tot ce ţi se spunea la ore, pentru întâlnirea următoare. Profesorii aveau o metodă bine verificată şi aplicată în studiul muzicii din cele mai vechi timpuri, aşa încât să ducă la progres. Începeam să studiem treptat, întâi poziţia pe scaun, poziţia instrumentului şi a mâinilor, apoi corzi libere şi trăsături simple de arcuş, trecând apoi la game, arpegii şi acorduri, la studii din ce în ce mai complicate şi în final la sonate, suite şi concerte, aşa încât încet, încet,

de-a lungul anilor, nici nu-ţi dădeai seama când te transformai într-un adevarat instrumentist.

Orarul de studiu al fiecăruia dintre noi era făcut la începutul fiecărui trimestru, după formule complicate ştiute de profesori, în care ţineau cont de programul şi nevoile fiecăruia şi de numărul de săli de studiu din toate clădirile şcolii, inclusiv din internate. Aveau o dibăcie de matematicieni şi programau atât de exact timpul şi spaţiul, încât nimeni nu s-ar fi putut plânge c-a fost vreodată neglijat. În fiecare zi, o sală de studiu era pusă la dispoziţia ta un anumit număr de ore, care creşteau odată cu tine.

În clasele I-VIII se insista foarte mult pe cultura generală şi aveam unii dintre cei mai buni profesori din Cluj. Mulţi dintre noi au intrat apoi la facultaţi de matematică, fizică, economie, litere sau filozofie, făcând faţă cu succes.

Concurenţa era mare şi trierea fără milă, pe principiul că talentul este cel mai important. Restul trebuiau plece, să se mute la altă şcoală, că erau puţine locuri şi oricum, era prea greu. Din patru clase de a VIII-a rămâneau doar două într-a IX-a şi, în final doar una de vreo douăzecişicinci de elevi în clasa a XI-a. Practic, la cele două admiteri din liceu picau dintre noi mai mult de jumătate, aşa că absolveam foarte puţini, triaţi sever după talent şi după cerinţele din lumea muzicii: vreo trei-patru pianişti, cam cinci violonişti, unul la violă, doi-trei violoncelişti, un contrabasist şi-n rest cam unul din fiecare instrument, aşa încât cu cei care ramâneam să se poată face o orchestră simfonică.

Şi era mai mare jalea când se afişa tabelul cu admişi şi cu respinşi. Eram prieteni vechi cu toţii, ne ştiam de ani de zile, am dormit unii cu alţii în acelaşi dormitor, ne-am dus viaţa împreună am avut aceleaşi vise. Şi acum plecau

din şcoala, înapoi la casa lor. Erau foarte buni şi ei, dar erau puţine locuri.

Aşa-i vaţa pur şi simplu. Schimbam între noi adrese, dar uitam apoi de tot. Trecea timpul ca furtuna, ne prindea în graba vieţii, n-aveai timp să simţi prezentul şi-ajungeai în viitor.

Instrumentul principal era cel mai important şi progresul ne era urmărit pas cu pas, având examene în fiecare trimestru. În sala mare, pe scenă, cu profesorii drept public, fiecare dintre noi dădea un adevărat spectacol: o gamă cu arpegii şi acorduri, un studiu de virtuozitate ales de comisie, o lucrare solo, ca de exemplu o suită de Bach şi o parte dintr-un concert.

Totul se petrecea fără multe cuvinte, ca la un spectacol adevărat, cu sala plină. Noi intram pe scenă şi profesorii ne spuneau din sală ce să cântăm.

Emoţii aveam tot timpul, dar trebuia să ne adunăm şi să le folosim constructiv, că învăţam şi asta în şcoală, să ne folosim emoţia cântând, revărsând-o în instrument şi în sufletul publicului. Şi ce public mai aveam! Toţi profesorii de instrument, care ştiau pe de rost fiecare notă şi care puteau cânta oricând pe scenă, în locul nostru.

Dacă nu-ţi puteai stapâni emoţiile şi aveai trac, puteai să fii oricât de bun, că trebuia sa renunţi la muzică. Ce rost avea să cânţi superb de unul singur într-o sală când tu nu puteai să cânţi exact atunci când trebuia? Muzica e dificilă, cu reacţii de moment, nu te pui la şevalet şi ai timp sa te gândeşti. Munceşti singurel pe rupte, zi de zi, an după an, ca să cânţi zece minute.

În fiecare an aveam şi examen la pian, deşi nici unul dintre noi nu era prea fericit cu asta. Dar pianul ne ajuta

să învăţăm solfegii, armonie, contrapunct şi multe alte materii absolut necesare în muzică.

O dată pe an dădeam examen de solfegii, unde trebuia să cântăm pe note o melodie total necunoscută, probă numită „prima vista", adică „la prima vedere". Aveam vreo trei minute să citim melodia în gând, apoi trebuia să o solfegiem cât mai corect posibil.

Tot la sfârşitul anului era şi proba de dictare, unde scriam pe note un cântec pe care nu îl mai auzisem niciodata. Ni se dădea tonul, adică nota „la" şi apoi ascultam melodia de la cap la coadă, ca să-i descoperim tonalitatea şi măsura. Apoi melodia era cântată pe fragmente de vreo trei ori, cu pauze de timp, ca sa o putem scrie pe note. La sfârşit se mai cânta o dată întreagă, pentru verificare.

În clasele mai mari aveam la proba de dictare şi o melodie pe patru voci, ceea ce, evident, era cu mult mai greu. Şi ca să fie şi mai greu, dictările nu se făceau la pian, că toată lumea-i ştia timbrul, ci erau transmise printr-un difuzor ce făcea sunetul total impersonal. Cineva cânta la pian în cine ştie care colţ al şcolii iar noi ne ciuleam urechile în clasă, ca să ascultăm la difuzor.

Nu era deloc uşor, ca în liceele sportive. Dacă nu aveai talent şi nu studiai pe rupte n-avea nici un rost să mai stai. Oricum la Conservator intra numai o treime. Mai grav şi mai întristător era că, odată cu liceul, se încheia fair-playul şi la poarta Conservatorului începea cruda realitate românească: rude, pile, cunostinţe şi relaţii, aşa că nu intrau întotdeauna cei mai buni. Majoritatea dintre noi picau şi trebuiau să-şi schimbe total viaţa, ajungând în final ingineri, economişti sau medici cu extraordinare cunoştinţe muzicale. Poate aşa se explică faptul că sunt o grămadă de medici care au un adevărat cult pentru muzica simfonică. Unii dintre cei picaţi la Conservator

plecau să predea muzică în oraşele natale, alţii făceau alte meserii sau se îndreptau spre occident, fie cu contracte legale, fie trecând ilegal graniţa cu toate riscurile implicate pe atunci, pentru că în vest singura diplomă cerută era să să cânţi bine la instrumentul tău.

Oricum, cine a reuşit să termine liceul de muzică se descurca oriunde mai târziu, fiind obişnuit de mic cu disciplina, răbdarea şi munca susţinută, formându-şi astfel caracterul odată pentru totdeauna.

CAP. 4 EVELINE

Din clasele V-VIII mi-au rămas mai puţine amintiri, aproape toate legate de orele de violoncel din sala şaptezeci şi de mirosul ceaiului de la cantină, dimineaţa devreme. Încet, încet, am început sa ne diferenţiem unii de alţii, creându-ne treptat o reputaţie, după singura valoare recunoscută în liceu: erai sau nu bun la muzică.

Am învăţat că nu era de ajuns să ai ureche muzicală şi simţul ritmului, ci-ţi trebuiau şi mâini aparte, îndemânatice şi fine, care să simtă instrumentul în fiecare fibră a lui, degete suple şi agile, pline de forţă, senzitive, puternice, s-apese coarda exact aşa cum trebuia. Şi pot să spun fără greşeală şi fără vreo exagerare că niciodată-n lumea asta n-ai să găseşti o mână care să aibă-n ea atâta forţă şi totodată gingăşie, ca mâna unui muzician.

Trebuia să descoperi şi să simţi instrumentul cu degetele, să-l pipăi şi să-l cunoşti aşa cum nu te cunoşteai nici chiar pe tine, să-i ştii corzile milimetru cu milimetru şi noaptea dacă te trezeai din somn. Cu mâna stângă studiam cum să dăm notei înălţime şi cum să o găsim pe grif, să iasă sunetul curat, ca un cristal strălucitor. În

stânga ne ţineam arcuşul şi învăţam să-l folosim, descoperind cu multa trudă ce forţă trebuie sa aibă, ce înclinaţie pe coardă, ca să vibreze instrumentul exact aşa cum îţi doreai. Ore întregi de muncă, zi după zi, an după an, până-ţi intra muzica-n sânge şi între instrument şi tine era deja o simbioză. Asta o numeam tehnică instrumentală şi se cucerea după ani lungi de studiu. Profesorii îi spuneau bucătăria muzicii.

Dar nici urechea muzicală şi nici munca nu erau de ajuns. Trebuia să mai ai în tine sufletul de artist, adică acel ceva, acea scânteie care trece peste toate dificultăţile tehnice şi dă viaţă partiturii muzicale. Trebuia să înveţi să te dăruieşti, lăsându-ţi sentimentele să se reverse cu tot tumultul lor, aşa încât între tine şi public să se creeze o contopire de suflete. Asta e sensibilitatea muzicală.

Diferenţele dintre noi creşteau odată cu trecerea anilor, unii rămânând în liceu să înveţe muzică alţii plecând la alte şcoli.

Îmi amintesc şi acum de Eveline, uimitoarea mea colegă de cămin! Cânta şi ea la violoncel, dar cânta cu atâta chin, greoi şi zdrăngănit şi fără har! Degeaba studia Eveline în neştire, cu o determinare fără margini, că între ea şi sensibilitate nu exista nici cea mai mică legătură. Îndârjită cum era, ar fi putut să facă orice muncă brută: să taie lemnele cu drujba, să care bolovani pe munte, să dea în forţă la lopată, să mâne vitele la plug, dar subtila frumuseţe a muzicii Eveline nu o simţea şi pace. Ea însă, era ferm convinsă că-i un geniu şi, pătrunsă de importanţa valorii ei, muncea pe brânci cu certitudinea ca va ajunge întro zi o mare stea.

Era o nemţoaică înaltă şi osoasă, puternică şi hotărâtă, c-o faţă ca dintr-o bucată şi cu un păr blond, lung si gros, împletit într-o coadă la spate. Părinţii ei, saşi din Ardeal, au decis că Eveline trebuia să ajungă artistă, aşa că nu

mai conta cât de înzestrată era. Sensibilitatea şi harul nu erau decât sclifoseli ale firilor slabe latine şi Eveline venise prelucrată de acasă că voinţa, perseverenţa şi munca învrăjbită sunt cheile succesului în arte.

Şi Eveline chiar voia: îşi aduna toată puterea, se străduia conştiincios şi chinuia violoncelul fără milă, de te apuca pur şi simplu disperarea şi-ţi venea să te duci pe pustii. Şi nici n-ar fi fost prea mult de condamnat, că-n primii ani de şcoală erau destui ca ea.

Sensibilitatea e o însuşire controversată: mulţi sunt de părere c-ar fi o slabiciune, chiar un defect („e prea sensibil") iar alţii cred că-i calitate („e-atâta de sensibil!"). Un lucru însă-i sigur: nimeni nu poate face artă fără sensibilitate. Acolo unde cele mai fine nuanţe fac diferenţa, fie că-i vorba de culori sau de interpretare, fără sensibilitate eşti schilod. N-ai cum să simţi gingăşia lucrurilor fine purtând mănuşile de box. Chiar dacă vezi, chiar dacă nu, lumea e plină de nuanţe. Ce mult le simte fiecare, depinde de fineţea lui.

Sensibilitatea e deseori o povară grea, dar este şi un dar înnăscut: pentru unii lumea-i bogată, strălucitoare şi plină de nuanţe iar pentru alţii e doar albă sau neagră. Unii văd şi simt lucruri acolo unde alţii nu pot să distingă nimic. Unii sunt trişi sau exaltaţi sau bucuroşi sau melancolici, fără motive foarte clare. Undeva în sufletul lor există o conexiune secretă cu universul şi nici ei singuri n-ar putea să-ţi spună de ce sunt trişti sau veseli. Pur şi simplu simt misterios vibraţiile lumii şi rezonează-n suflet cu întregul, intrând în armonie cu universul. Puţini oameni înţeleg şi simt la unison. Durerea şi frustrarea lumii vine tocmai din faptul că nu vibrăm la fel.

Aşa că biata Eveline nu avea săraca, nici o vină. Făcea ce i s-a spus de-acasă. Nemţii au foarte multe calităţi, dar

nimeni nu i-a acuzat vreodată c-ar fi un popor foarte sensibil.

Asa şi cu Eveline.

Într-o seară, când voiam să plec la cămin, am auzit o melodie scârțâind într-o sală de clasă. Cum de obicei nu mai era nimeni acolo la o oră așa de târzie, m-am dus să văd cine scârțâie. Eveline era. Stătea dârză si osoasă pe un scaun urcat pe catedră, cu violoncelul între genunchi. Privea fix la becul din clasă care atârna deasupra ei și arcușul se plimba aiurea pe corzi, scoțând niște sunete pline de jale, ca într-un film de groază.

Am înțepenit în ușă:

- Ce faci acolo, pe catedră, Eveline?

Surprinsă, s-a întors spre mine, stropşindu-se iritată:

- Păi tu nu vezi?! Cânt!

-Bine... bine... cânți! am îngăimat eu palidă și neconvinsă. Da' de ce te-ai suit pe catedră?!

S-a bulbucat și mai tare la mine:

-Cum de ce?! Vreau să mă obișnuiesc cu lumina reflectoarelor!

Cred că am avut o privire tâmpă și fixă preț de câteva secunde, apoi m-am adunat și am închis ușa cu un zâmbet alb. Îmi amintesc că am mai avut acea privire tâmpă încă o vreme, în timp ce coboram scările spre ieșire prin coridorul întunecat și pustiu și-mi făceam cruci mari, cu mișcări largi și rugătoare.

Sus se auzea violoncelul scârțâind. Pe catedră. Eveline.

Tot cu ea, îmi amintesc altă trăsnaie. M-am trezit noaptea târziu la cămin, să merg la baie. Pe hol văd o lumină fantomatică ce se plimba pâlpâind pe coridoare, lunecând de la un perete la altul. Mă opresc. În față îmi apare dintr-odată un chip straniu, tremurând, lungindu-se și lățindu-se în lumina lumânării, ca într-un coșmar sinistru. Înlemnesc. Mă opresc și mă concentrez: Eveline, cu o lumânare aprinsă, se plimba pe coridoare!

Mi-am auzit vocea, gâtuită și răgușită de șoc:

- Doamne, Eveline, dar ce faci cu lumânarea aia, la ora asta?

- I-auzi, ce fac! A sărit Eveline pragmatic, mirată şi revoltată. Mă plimb, ce, tu nu vezi? Doar e evident!

Am privit-o lung, dacă pot să spun că mai puteam privi lung:

- Păi, bine Eveline, te plimbi cu lumânarea noaptea, dar ziua ce-ai făcut?

- Mă plimb noaptea, da, că ziua nu am timp!

N-am mai zis nimic şi m-am dus în treaba mea. Apoi m-a pufnit râsul, aşa, ca după spaimă: da, ce pot sa zic, era o constatare logică: daca ziua nu a avut timp?!

Amintindu-mi uneori de asta şi-acum ca şi atunci, nu pot decât să râd.

Eveline a plecat şi ea după vreo câţiva ani chinuiți, înapoi în gospodăria ei serioasă şi trainică de saşi de pe lângă Sibiu.

CAP. 5 MĂNĂSTIREA FRANCISCANILOR

Aşa cum timpul ne era programat pe ore, spaţiul în care ne învârteam de dimineaţa până seara era la fel de important, adăpostindu-ne tinereţea sub bolţile adânci de piatră ale şcolii, bolţi ce tăinuisera-n trecut ritualurile călugărilor franciscani. Clădirea liceului, fosta mănăstire a franciscanilor, ne-a format sufletul într-un fel aparte, fiindcă niciuna dintre celelalte şcoli nou construite şi moderne nu avea aerul medieval, misterios şi plin de farmec al Liceului de muzică din Cluj.

Faţada dinspre stradă, un zid masiv din piatră, era vopsită neinspirat într-o culoare galben-spălăcit, dar de sus te priveau semeţ ferestrele boltite, cu geamurile arcuite din dantelărie sculptată, creînd un contrast izbitor în frumuseţea lor cu varul galben şi urât ce ascundea pereţii. La capătul clădirii, dosită într-un zid agăţat mai târziu de fosta mănăstire, se arcuia o poartă mare şi grea din lemn masiv: intrarea în curtea şcolii.

Odată intrat pe poarta grea, cu clanţa împletită-n fier, vedeai în stânga o cămăruţă mică şi amărâtă, ce ar fi fost total neimportantă dacă în ea nu ar fi stat portarul, paznicul locului şi păzitorul cheilor. El stapânea intrarea si privind prin geamurile mari ale căsuţei lui, putea să te întrebe cine eşti şi unde mergi, să-ţi ceară bilet de voie dacă ieşeai în oraş sau să te pună să aştepţi la poartă dacă erai străin şi dubios, până când îţi chema din şcoală persoana căutata. În încăperea mică a portarului era un birou cu faţa la geam, scaunul lui şi încă un scaun pentru musafiri, pe care-am stat şi eu de multe ori în anii de liceu, aşteptând pe cineva sau pur şi simplu doar aşa, aşteptând să treacă timpul şi stând de vorbă cu portarul. Era întotdeauna la curent cu toate noutăţile din şcoală şi

dacă te puneai bine cu el te informa mai bine ca oricine despre tot ce voiai.

Pe geamul lui se lăsau scrisorile şi tot acolo se lăsau şi bileţelele cu numele destinatarului, pentru că orice ai fi avut de spus cuiva din şcoală, erai sigur că mai devreme sau mai târziu va trece pe acolo şi va privi pe geam.

Lângă poarta greoaie stătea agăţat telefonul masiv vopsit cu „lovitură de ciocan", unde eram chemaţi de portar să mai vorbim cu părinţii, atunci când li se făcea dor de noi.

Dar cea mai tare piesă din artileria grea a portarului era un tablou mare agăţat pe peretele din stanga, încărcat cu chei ce descuiau toate uşile liceului, puse în ordine numerică. Erau acolo chei mari şi chei mici, chei subţiri şi chei groase, chei normale de uşi noi şi cheile originale ale fostei mănăstiri, împodobite cu modelele forjate ale altui secol. Portarul avea puterea absolută asupra acestor chei. Noi aveam dreptul la ele doar dupa un adevarat ritual, în care ne verifica şi ne nota conştiincios numele într-un caiet liniat, alături de numărul cheii. Dintre toate, cea mai mare, mai impunătoare şi mai frumoasă cheie era cea de la sala numărul unu, sala mare a liceului, în care se ţineau festivităţile, recitalurile şi orele de cor.

Trecând de căsuţa portarului, în dreapta trotuarului se ridica impunător peretele înalt al mănăstirii, înveselit de ferestre dantelate şi sculptate cu frunze graţioase-n piatră. În stânga era „curtea mare", care de fapt era chiar mică, mărginită de clădirea jerpelită a cantinei şi a unor săli de clasă interioare.

Intrarea principală a liceului era la fel de impunătoare ca mănăstirea, bolta ei arcuită lăsându-te să intri întrun hol întunecos şi rece. În stanga, întro cupolă din piatră împletită era uşa masivă a sălii mari, numită „sala unu".

Frumoasă, înaltă şi graţioasă şi cu o acustică de invidiat, sala mare avea pe peretele opus uşii o scenă înaltă de aproape un metru, pe care stăteau grele şi impozante două piane Bluthner de concert, strălucitoare şi negre, puse aproape coadă-n coadă.

De la intrare până la scenă se întindea un covor lung şi roşu ce despărţea încăperea în două spaţii mari, pline cu scaune pentru spectatori. În centrul sălii trona un stâlp mare şi gros din piatră sculptată-n forme unduioase, care se termina în partea de sus a fiecărei laturi cu bolţi înalte arcuite pe tavan, ce coborau alunecând pe cei patru pereţi, creând în măreţia lor un spaţiu sacru şi solemn. Pe peretele stâng era un mic balcon cochet, la care ajungeai printr-o scară minusculă şi spiralată, unde te aştepta o bancă joasă şi tocită din piatră, de unde puteai privi de sus întreaga sală.

Sala mare a liceului avea o personalitate proprie şi impunătoare, fiind prin ea însăşi o operă de artă. Aici se ţineau cele mai importante examene, recitalurile, spectacolele, orele de cor, marile şedinţe şi balurile celor care terminau clasele a VIII-a şi a X-a.

Venind înapoi în holul întunecos şi privind cu atenţie într-un colţ al pardoselii din piatră, se vedea uşa veche de lemn a unui chepeng ce dădea într-un tunel subteran, despre care se spunea că lega mănăstirea franciscanilor de biserica cu cruce de aur din centrul oraşului. Se povestea că în tunel s-ar fi găsit mai multe lăzi cu un vin atât de vechi încât puteai să-l tai cu cuţitul şi să-l mănânci aşa, ca pe nişte cubuleţe de marmeladă. Un astfel de cubuleţ de vin, putea să te imbete mai repede decât oricare fel de vin.

Ieşind din hol spre interiorul şcolii, te întâmpina un coridor lung şi boltit care se-ntindea pe peretele din stânga, străjuit în partea dreaptă de arcade uriaşe din

piatră ca nişte ferestre imense şi goale care dădeau înspre „curtea mică”. Acoperită toată cu beton şi mărginită pe celelalte laturi de pereţii înalţi ai mănăstirii, curtea mică crea senzaţia unei adâncimi de fântână, de unde priveai în sus, departe, dreptunghiul de cer ce răsărea dincolo de cele două etaje ale şcolii. Aici se ţineau festivităţile mari de început şi de sfârşit de an şcolar, careurile de disciplină şi, uneori, concertele corale.

Într-un colţ al curţii era sala de percuţie, exilată la distanţă de oricare altă sală de clasă sau de studiu, pentru ca tobele, timpanele, cinelele şi tot ce mai aveau percutiştii în dotare, să nu deranjeze restul populaţiei. Oricum, şi-aşa izolaţi, când începea să-l chinuie pe câte unul talentul şi să bată-n tobe cu înverşunare, răsuna întreaga şcoală de ritmurile lor îndrăcite, reverberate şi amplificate de pereţii înalţi ai curţii mici.

La ieşirea din holul mare, în partea dreaptă a aceluiaşi coridor, era o scară largă spiralată ce urca spre cele două etaje ale şcolii. Aproape identice, etajele se întindeau de-a lungul pereţilor clădirii, adăpostind micuţele chilii ale călugărilor franciscani, transformate pentru noi în săliţe de studiu. Uşile lor se vedeau răsărind în pereţii coridoarelor şi intrand în ele, vedeai câte un pian mare cu coadă, sau mai rar, câte-o pianină modestă şi stingheră. O singură săliţă dintre toate, ascundea ca pe-o bijuterie, o harpă aurie cu coroniţă-n creştet.

În fiecare sală trona o sobă sănătoasă din dale mari de teracotă, ce-şi răspândea caldura blândă si toropitoate în zilele de iarnă iar în faţă se deschideau geamurile duble prin care se revărsa lumina-n sală.

În partea asta a clădirii plutea un miros pătrunzător de lemn întreţinut şi piatră veche, ca un parfum sofisticat şi fin, de-o rară nostalgie. Pe cele două coridoare largi răsuna de dimineaţa până seara muzica din săliţe, ca un

păienjeniş de sunete-mpletite, de timbre de vioară, pian, oboi, violoncel, harpă si flaut, pasaje repetate în neştire, vârtejuri de-armonii şi disonanţe.

Coborând în coridorul principal şi trecând de curtea mică, urcai spre cealaltă parte a liceului pe nişte scări întortocheate şi înguste, unde se aflau majoritatea sălilor de clasă, suprapuse pe două etaje şi străjuite de coridoare secundare. Sălile de studiu erau mai puţine şi mai sărăcuţe, aici fiind teritoriul sălilor de clasă. În partea asta se ţineau majoritatea cursurilor, ca şi orele de meditaţii, în două schimburi succesive, de dimineaţa până seara.

Înşirate pe pereţii tuturor coridoarelor erau expuse spre veşnică amintire tablourile de absolvire ale fiecărei generaţii, în care recunoşteam cu mândrie interpreţi celebri şi în faţa cărora ne distram chicotind, descoperind chipurile hazliu de tinere ale profesorilor noştri.

La baza scării ce ducea spre sălile de clasă se ondula în stânga un coridoraş îngust, care se bifurca la capăt, ducând în dreapta la sala cu numărul nouă, vestita sală de orchestră şi, în faţă, într-un intrând al curţii mari, în care mai erau răzleţite vreo două săli de clasă, două, trei săli de studiu şi laboratorul de chimie.

Sala „nouă", renumita sală de orchestră, a lăsat amintiri de neşters în memoria anilor de şcoala. Acolo am dat eu examenul de admitere în liceul de muzică şi am fost uimită de mărimea ei şi de podiumurile suprapuse din dreapta.

Mai tarziu, la orele de orchestra, am văzut că pe aceste trepte late stăteau înşirate compartimentele de suflători, într-o ordine bine stabilită, ca la orice orchestră simfonică: suflătorii din lemn: flautul, oboiul, clarinetul, fagotul iar, mai sus, suflătorii din alamă: trompeta, trombonul, cornul, tuba şi, sus de tot, timpanele şi

celelalte instrumente de percuţie. Jos în sala spaţioasă, încadrat de ferestre mari şi luminoase se afla podiumul dirijorului. Începând de la stânga lui, se răsfirau ca un evantai instrumentele cu coarde, formând rânduri de doi câte doi, fiecare pereche având în faţă un pupitru, de pe care urmăreau împreună partitura pieselor muzicale, „ştimele" cum le spuneam noi. În primele două şiruri din stânga erau cei de la vioara a I-a, urmau apoi spre dreapta şi în centru cei de la vioara a II-a, apoi violele şi, terminând arcul de cerc în partea dreaptă a dirijorului, era compartimentul violonceliştilor. În spatele lor, aproape lipiţi de perete erau contrabasiştii, ale căror instrumente masive rămâneau acolo şi după terminarea repetiţiilor, sprijinite în suporturi de lemn.

Cand repeta orchestra in sala 9, se auzea in toată şcoala.

Aici am învăţat să cânt întro orchestră, să simt cum e să fii unit cu ceilalţi, să înţeleg ce sentimente uriaşe poţi să ai atunci cand iţi pui tot sufletul la unison cu alţii, într-un ritm perfect sincronizat.

După repetiţii sala rămânea pustie şi închisă, contrabaşii părăsiţi ţinând de urât pupitrelor strânse în mănunchiuri lângă perete.

În stanga curţii mari era cantina şcolii. Lângă cantină mai era o sală mică în care studiau tromboniştii şi chiar sub ea, cu uşa spre stradă, era o sală de trompetă, departe de oricare sală, că şi trompeta şi trombonul aveau un timbru prea puternic, care putea deranja iar la parterul clădirii, înainte de a urca scările de lemn ce duceau la cantină, era sala lui Paul, miraculosul reparator de instrumente, care repara în camaruţa lui micuţă orice fel de instrument.

Tot în curtea mare, jos la parter, era sala şaptezeci, o sală mică şi modestă, mirosind mereu a petrosin, recunoscută ca sala începătorilor la violoncel, în care mi-am început şi eu ucenicia.

Pe trotuar, lângă scari, era faimosul afişier din lemn şi sticlă care ne-a hotărât fără milă destinele. În faţa lui au râs şi-au plâns generaţii întregi de elevi, când se afişau rezultatele la admitere.

Clădirea liceului şi-a lăsat amprenta adânc săpată în noi, neexistând colţişor în care să nu fi fost şi cred şi-acum că locul ăsta a rămas impregnat pe vecie cu visele şi urma paşilor noştri, mereu grăbiţi.

CAP. 6 ELEMENTELE LECLANCHE

Orele de cultură generală aveau şi ele farmecul lor. În anii de liceu, profesorul de fizică a fost febleţea noastră. Rotunjor, negricios, cu ochii mari şi chip de ursuleţ, cu părul creţ uşor încărunţit şi c-o privire blândă şi duioasă, Domnul Groza făcea deliciul orelor de fizică.

Cum era profesor vechi în liceul nostru de muzică, nu se mai agita să ne transforme în mari fizicieni, dar avea un stil personal de a ne povesti tot felul de minuni ale naturii, că ne simțeam ca niște copii cărora li se spun povești la gura sobei. Stăteam vrăjiți și nemișcați și-i sorbeam cuvintele din gură. El era ursulețul nostru.

Natura devenea o lume fermecată, curentul electric era viu, fulgerul magic si forțele primeau puteri uriașe de la tot felul de legi și formule care se întretăiau și dominau

pământul. Mai avea și glume amuzante, de îți era mai mare dragul să-l asculți. Abia așteptam să vină ora lui. Pentru niște muzicieni, eram nesperat de interesați de fizică.

Preocupat doar de minunile naturii, de multe ori venea la oră cu doi ciorapi de două feluri și nici nu observa că râdem de ciorapii lui și asta îl făcea și mai simpatic. Când a văzut și el odată că are ciorapi de culori diferite, i-a privit lung și a zâmbit inocent:

-Am încurcat spectrul luminii!

Noi n-aveam nici o treabă: erau ciorapii lui, culorile lui, picioarele lui. Putea sa le combine cum voia. Ce treabă aveam noi? Nouă să ne spună povești, asta voiam! Era ursulețul nostru.

Domnul Groza avea un mic defect de vorbire: nu reușea să pronunțe e-ul franțuzesc, adică e-ul pe care-l rostești cu gura rotunjită ca pentru o, dar el nici nu-și dădea seama și asta-l făcea teribil de simpatic.

Astfel că într-o bună zi, a venit el la oră și a scris mare și lăbărțat pe tablă: „Elementele Leclanche”.

S-a întors spre noi și a zis serios și cu voce tare:

-Astăzi învățăm Elementele Leoclanșe!

Noi am privit unul la altul bănuitori, crezând că face iar vreo glumă, dar el a sesizat că suntem nedumeriți și-a repetat serios de mai multe ori, crezând că nu am înțeles:

-Copii, Elementele Leoclanșe! Leoclanșe! Așa cum scrie și pe tablă: Elementele Leoclanșe!

Pe tablă scria Leclanche...Atunci ne-am prins și noi: ursulețul nu putea să pronunțe „e”-ul acela buclucaș și el nici măcar nu-și dădea seama!

Am început să chicotim și să ne distram între noi, dar în șoaptă, că nu voiam să-l supărăm pe preferatul nostru. Ascultam toți lecția, cu gura până la urechi și se mai auzea ici și colo câte-un icnet când Groza pronunța iar „Leoclanșe”. Se mira ursulețul și se uita în sală, că ce s-o fi întâmplat cu noi, noi încercam sa ne abținem, dar era foarte greu, el ne privea nedumerit și toată inocența lui i se reflecta-n priviri, când ne vedea așa de ilari, cu gura până la urechi. Iar începea să ne predea și iar zicea „Leoclanșe” și iar icneam și iar ne abțineam. Și tensiunea

tot creștea, până când s-a întors de la tablă spre noi și-a zis nedumerit:

-Astăzi sunteți teribil de veseli!

Și-atunci toată presiunea acumulată-n noi s-a spart ca un balon și-am izbucnit cu toții în hohote de râs. Am hohotit cu poftă ca niște apucați, icnind și aplecându-ne peste bănci, dându-ne coate și bucurându-ne plini de vervă, mai ales că ursulețul a început să verifice pe tablă dacă a greșit ceva, apoi și-a controlat ciorapii, s-a încheiat la haină și dacă-ar fi avut la el oglindă, s-ar fi uitat și în oglindă să vadă dacă-i pieptănat.

Sigur n-a înțeles nimic, dar om de treabă cum era s-a așezat într-un final pe scaun și ne-a lăsat să râdem. Când în sfârșit ne-am liniștit, a început iar să predea, dar, cum pronunța el „Elementele Leoclanșe”, cum se auzea iar câte-un icnet ascuțit și iar ne ascundeam sub bănci, ținându-ne de burtă. Cu cât nu aveam voie să râdem, cu atât era mai incitant și toată ora aia a fost un icnet și un râs. Groza n-a zis nimic, că pentru el eram niște copii și nu și-a pus mintea cu noi. El și-a văzut de treaba lui și

nici nu ne-a dat teme. O fi crezut că am luat-o razna de la stres.

Dar ora următoare a venit rândul să ne asculte și Bobi, oboistul, fu invitat la tablă. S-a dus Bobi țanțoș și s-a postat lângă catedră, cu mâinile împreunate în față.

- Ce lecție am avut? a întrebat ursulețul.

Bobi, mic și firav cum era, și-a ridicat mândru capul, cu bărbia fermă aruncată înainte și a rostit tare, clar și răspicat, să se audă până-n ultima bancă:

- Elementele Leoclanșe!

Noi am izbucnit toţi în hohote isterice, în timp ce Groza ne privea şi intrigat şi zâmbitor, cu ochii lui senini:

- Da, măi copii, e bine: elementele Leoclanşe!

Noi ne prăpădeam de râs prin bănci.

Bobi s-a întors spre noi hlizindu-se:

- Ce râdeţi măi? Elementele Leoclanşe!

- Leoclanşe, a zis si Groza.

- Leoclanşe, a repetat Bobi şi toată clasa se tăvălea pe jos de râs, în timp ce la tablă, cei doi pronunţau din ce în mai insistent, pe două voci, unul nedumerit total şi celălalt rânjind sardonic „Elementele Leoclanşe!”

CAP. 7 ARMONIE, CONTRAPUNCT

Începând din clasa a IX-a aveam un profesor, Barbu, care ne preda teoria muzicii, armonie şi contrapunct,

toate materii foarte grele, dar care ne puneau bazele ca muzicieni. Înalt, slab şi agitat, preocupat numai de muzică, avea un defect din naştere: se bâlbâia ingrozitor, reuşind să se controleze doar atunci când ne dicta cursurile. Ne-a explicat ştiinţific că are o problemă de conexiune în creier şi că, după multe exerciţii a reuşit să se controleze, conştientizând ce defect are. Problema lui era că avea un temperament teribil şi se controla el ce se controla, dar apoi uita să mai conştientizeze, aşa că se pornea încet, încet, accelera ca o avalanşă, şi când iţi era mai mare dragul rămânea acolo în vârf, agitându-se fără grai ca un înecat şi reuşea cu greu să-şi mai revină, scoţând nişte silabe neinteligibile. Aşa că ieşea un fel de C...c...c... cheia s...s...s... sol, cu mare indulgenţă.

Fiind foarte bun profesor şi foarte sever, nimeni nu îndrăznea să-şi bată joc de el. Cursul lui începea întotdeauna cu formula: G=T+M, adică „geniu=talent+munca", pe care-o scria mare pe tablă, în prima oră de teorie şi solfegii.

Barbu era spaima şcolii. La el nu mergea cu „să vedeţi" sau „vă rog să mă scuzaţi". Mort, copt, trebuia să fii la cursuri şi cu toţi nervii în priză, pentru ca preda într-un ritm infernal şi nu scăpai de privirea lui de şoim nici în ultima bancă, din ultimul rând, din toată lumea asta.

La teoria muzicii ne termina pe toţi. Avea un stil total terorizant, cerându-ne să intonăm intervale muzicale foarte grele în fracţiuni de secundă. Cânta câte-o notă la pian şi-apoi se repezea:

- Sol, cvartă mărită-n sus! şi striga la întâmplare pe câte unul dintre noi, care trebuia să cânte imediat şi fără greşeală nota sol de bază şi o cvartă mărită-n sus, adică do diez.

- Stai jos, 5! şi ne trecea nota-n caiet.

Se întorcea rapid la pian ca o vrăjitoare şi apăsa altă notă, cerând să îi cântăm alt interval, o cvintă, o cvartă, o septime, toate mărite sau micşorate, numai normale nu şi striga ca un posedat pe altul.

Și totul se întâmpla întrun ritm amețitor, că toți eram cu sufletul la gură calculând frenetic intervalele și gâfâind în gând ca obsedații, că, nu știam când ne striga nebunul și ne punea câte un doi. Și-n plus, cu bâlbâială lui, avea și scăpări derutante, cântând câte o notă și zicând:

- Do, sextă micşorată-n sus! şi se-ntorcea vertiginos spre noi, precipitându-se:

- C...C...C... (şi toţi cei cu C se cocoşau in banci), pe când el se relaxa ca din oală: Popescu!

Şi Popescu, nefericit şi uimit se ridica si îngăima, total surprins:

- Ă, ă...

La care Barbu, fericit, îi lua nemilos graiul, tăind aerul cu mâna şi-l anunţa victorios:

-Stai jos, Popescu, doi!

Când ne prindea cu vreun falset ne lua repede peste picior:

-Măi, v...v...voi sunteţi mai surzi ca baba aia care merge pe drum cu vaca şi se-ntâlneşte cu vecinu':

„-Acasă ţi-i ficiorul?

-Ba, nu dă cu piciorul!

-Da' vaca-i de vânzare?

-Nu cere de mâncare!

-Tu, babă, eşti chiar surdă!

-Cum o mulg o dau în ciurdă!”

Şi uite-aşa ne răscolea pe toţi în cincizeci de minute, că la sfârşit simţeam c-aveam sânge-n adrenalină şi nu adrenalină în sânge şi plecam de la orele lui ca de la sport extrem, cu urechile plesnind şi total hăbăuciţi.

La teoria muzicii mai aveam şi probele de prima vista unde Barbu era de neînvins. Obiceiul lui era să compună câte-o melodie aiurită, fără nici o muzicalitate şi îngrozitor de grea, plină de intervale rare şi ritmuri complicate şi să ne pună s-o cântam pe note. Intram pe rând în clasă unul câte unul, ne uitam vreo trei minute peste melodie, cântând-o în gând, apoi o solfegiam cu voce tare. După cele câteva minute de probă „prima vista” ieşeam din clasă cu broboane lucioase de sudoare, cu capul greu şi storşi complet de vlagă.

Unul dintre clarinetişti, Dorin, nu reuşea nicicum să ţină pasul cu ritmul infernal al lui Barbu. Dintr-una într-alta, ajunsese bietul băiat să ia note aşa de mici, încât am început să ne speriem cu toţii că-l lasă Barbu repetent. Ne-am sfătuit scurt între noi cam ce-am putea să facem şi la ultima probă de prima vista am aplicat şi planul.

Cum intram noi pe rând în clasă ca să dăm proba şi apoi ieşeam afară în coridor, fiecare dintre noi a învăţat pe de rost câte-o măsură din păcătoasa melodie şi imediat ce ieşeam pe coridor o scriam urgent pe note, pe o foaie pregătită pe pervaz. Cruci, recunoscut ca cel mai bun la proba asta, stătea conştiincios şi urmărea progresul, spunându-i fiecăruia ce masură trebuie să înveţe. Intram, ne concentram şi pe lângă proba-n sine, ne străduiam să ţinem minte şi măsura respectivă. Încet,

încet, melodia lui Barbu a trecut din clasă pe coridor, pe foaia de pe pervaz şi Dorin a învăţat-o pe de rost, ajutat îndeaproape de Cruci.

A intrat ultimul în sală la probă şi Barbu a avut o adevărată revelaţie: Dorin a cântat melodia aproape perfect, ba chiar cu intonaţie muzicală. Stupefiat şi interzis, Barbu i-a dat un nouă şi-n timp ce ne adunam cu toţii-n clasă l-am auzit cum mormăia crucit:

- C...c... ceva s-a întâmplat şi nu-mi dau seama: a fost uşoară melodia asta, o...o... ori s-a petrecut azi vreo minune, o...o... ori... am început să-mi ies din formă!

La contrapunct trebuia din când în când să compunem câte-o bucată în diferite stiluri muzicale, trecând aşa pe rând, de la un curent la altul. Oricât m-am chinuit şi-n orice stil, Barbu găsea mereu ceva de comentat. Puteam să scriu stil Bach, sau Haydn, sau Mozart, sau Chopin sau orişice, că veşnic mă lua de sus şi nu-i plăcea nimic. Stăteam cu orele la pian şi cred c-am ronţăit vreo două, trei creioane, storcându-mi inspiraţia degeaba. Când în sfârşit am zis că a ieşit ceva drăguţ, stil Haydn, Barbu mi-a reproşat suspicios că m-am inspirat eu de undeva, deşi n-ar putea preciza exact, chiar de pe unde.

Sătulă de atâta muncă fără rost, la următoarea oră i-am dus o melodie făcută într-o doară, în bătaie de joc, în stil dodecafonic, curent modern şi nou de compoziţie. Avea o temă principală destul de liniştită, dar mai departe îi făcusem variaţiuni pe-o temă dată, folosind tehnica oglinzii, adică am aşezat şi notele şi ritmurile invers şi a ieşit o melodie ciudată, cu intervale stranii şi ritmuri aiurite.

Barbu stătea ca de obicei la pian şi ne cânta pe rând compoziţiile, mai aprobând, mai comentând şi noi îl ascultam atenţi, din spatele pianului. Când mi-a venit în

sfârşit rândul, m-a întrebat în ce stil compusesem. I-am zis că-n stil dodecafonic, că tocmai ni-l predase de curând.

Mi-a luat curios lucrarea şi-a început s-o cânte. Abia mă abţineam să nu pufnesc în râs, pentru că întreaga melodie era plină de intervale stranii, împrăştiate pe tot pianul, ritmurile erau neobişnuite şi totul era deosebit de greu de cântat. Tenace, Barbu nu s-a lasat bătut şi, concentrat peste măsură, se străduia s-o cânte, oprindu-se din când în când s-o studieze cu migală, tuşind crispat şi iar cântând, cu degetele răşchirate, că nu-i mai ajungeau ambele mâini, forţate-n disperare, să prindă toată claviatura pianului.

La sfârşit s-a întors spre mine transpirat, dar radiind triumfător şi mi-a zis încântat:

- Î...î... în sfârşit ai făcut şi tu o melodie bună! Am ştiut că dacă insist, te dai pe brazdă pân' la urmă! şi mi-a dat cu drag un nouă, ca zece era doar al lui.

Bâlbâiala lui ne-a pus de multe ori, în comice situaţii. Orele de armonie le începea întotdeauna cu o suită de acorduri inedite cântate inspirat la pian, unde stătea transpus şi visător o vreme, în timp ce noi ascultam cu atenţie în clasă, curioşi să vedem ce mai compune.

Într-o zi, pe când Barbu era la pian şi-şi cânta concentrat acordurile, Cruci, a intârziat câteva clipe şi deschizând uşa tiptil, a lăsat-o întredeschisă şi s-a furişat spre banca lui, sperând că Barbu nu-l observă.

Dar Barbu, cu auzul lui fin, s-a întors brusc de la pian şi l-a surprins pe Cruci cu un picior în aer. Nervos că a fost întrerupt, a întins mâna spre uşă, privindu-l fix pe Cruci:

- Cruci, du-te-n pi... du-te-n pi... du-te-mpinge uşa!

CAP. 8 LUCIAN MATIŞ

Începând cu acei ani am început să ne simţim tinereţea. La caminul de pe 6 Martie au început să se facă renovări. Întregul an am fost cazate pe strada 23 August, unde iniţial fusese doar căminul de băieţi.

Clădirea avea două mari pavilioane: în partea dreaptă erau acum dormitoarele noastre şi în stânga erau cazaţi băieţii. Ne despărţea doar curtea interioară şi din dormitorul nostru se vedeau geamurile dormitoarelor băieţilor, dincolo de balustrada balconului lung de lemn, pe care tropăiau grăbiţi dimineaţa spre baie sau se plimbau alene înspre seară. Printre ai noştri erau cazaţi şi câţiva elevi de la Arte Plastice, foarte puţini la număr.

Seara ne strângeam la televizor, băieţi şi fete, într-o sală de meditaţii din fundul curţii. Stăteam cocoţaţi pe bănci, înghesuiţi unul într-altul şi ne uitam la câte-un film alb-negru. Sala era plină ochi în fiecare seară, dar în timpul zilei era aproape pustie. Ne mai întâlneam acolo doar din întâmplare, dacă treceam pe-acolo și intram așa, din plictiseală, ca să vedem dacă e cumva, cineva înăuntru .

În sala aceea de meditații l-am cunoscut pe Lucian Matiș, elev pe atunci la Liceul de Arte Plastice. Eu aveam cincisprezece ani și el aproape optsprezece. Avea o față plăcută, deschisă și atrăgătoare. Inteligent, sociabil și vesel, cu ochi pătrunzători și vii, era mereu prezent lângă tine și interesat de lumea din jur, dar undeva, în interior, avea o lume numai a lui, infinit mai profundă.

Purta aproape tot timpul cu el o mapă cu desene, legată cu elastic și, când te așteptai mai puțin, în toiul oricărei

discuții, deschidea mapa, scotea din buzunar un cărbune și începea să deseneze. Ceva i se păruse interesant. Te desena pe tine, sau ceva ce-i atrăsese lui atenția. Îți spunea să vorbești mai departe, dar el desena. Dacă te supărai, te privea cu ochii lui inocenți, îți zâmbea, îți spunea să mai stai un pic și desena mai departe. Îl pierdeai în lumea lui.

Nu-i plăcea să-și arate desenele. Mi le-a arătat totuși odată, trecând în fugă peste ele. Erau tot felul de schițe și crochiuri: mușchi, atitudini, expresii faciale, lumini și umbre. Oameni priviți în ansamblu și în detaliu, din unghiuri diferite. Erau un fel de exerciții. Mie mi-au plăcut. Erau frumoase. El a strâmbat din nas și a închis mapa. I-a pus elasticul și a pus-o în spatele lui, pe bancă. Am înțeles și nu l-am mai rugat niciodată să-mi mai arate schițele.

Fiind apropiați ca fire, mai singuratici și mai tăcuți și întâlnindu-ne mereu, am devenit prieteni. Eu îi spuneam scurt, Luci. Și ca-n poveștile din vremea tinereții, de Luci se îndrăgostise o colegă, lui îi plăcea de mine iar mie de-un contrabasist din clasa paralelă. Dar bineînţeles că şi contrabasistul era îndrăgostit de alta. Aşa că eu îmi petreceam serile pe bancă lângă Luci, uitându-ne la câte un film alb-negru, scrutând sala pe întuneric, să-mi văd contrabasistul.

Luci îmi făcea loc lângă el şi îl vedeam cu coada ochiului cum se uita la mine. Când mă-ntorceam spre el, zâmbea:

- Tu nu vezi că nu-i pasă? Uite că mie-mi pasă!

Și mă prindea pe după umeri, lipindu-mă de el şi-şi apăsa obrazul peste obrazul meu. Aşa cum stăteam noi acolo, înghesuiţi pe bănci, iradia căldura lui prin toate hainele şi parcă te prindea o vrajă, un fel de înţeles adânc

ce emana din el. Avea o sensibilitate ce transforma toată lumea din jur, dându-i vibraţii magice.

Întreg anul acela, tot timpul liber, aşa puţin cât l-am avut, l-am petrecut cu Luci. Mergeam în grădina botanică cu trusa lui de lucru şi stăteam acolo ore întregi privindu-l cum pictează, pierdut în lumea lui, în care tot ce exista se transforma în culoare. Am fost mereu vrajită de artele vizuale şi mă simţeam fantastic văzând cum cineva lucrează profesionist ce aş fi vrut să fac şi eu.

Avea un fel deosebit de a observa totul în amanunt şi m-a învăţat plin de răbdare să privesc lumea cu ochii lui de pictor. Orice lucru mărunt şi fără importanţă prindea semnificaţie privind prin ochii lui. Totul intra cumva într-o dimensiune nouă, în care obiectele vibrau şi respirau şi în adâncul lor, simţeai că au un suflet. Şi m-a învăţat că orice sunet şi orice sentiment are culoarea lui.

Într-o zi m-a chemat în sala de meditaţii zicându-mi misterios că vrea să-mi arate ceva. Și-a deschis nehotărât mapa şi mi-a arătat un desen. Îmi făcuse portretul în creion, fără să-i pozez vreodată. Semăna foarte bine cu mine, dar surprinzător, mă descoperise şi-n interior, de parcă mă simţise pe de-a-ntregul. L-am rugat să mi-l dea, dar n-a vrut. A închis posesor mapa şi a zis că vrea să-l păstreze. Degeaba am insistat, că n-a vrut să mi-l dea, oricât am fost de apropiaţi. Mi-a promis că-mi face altul, că ăsta-i doar a lui şi-l vrea ca amintire. Nu mi-a făcut un altul, sau poate n-am ştiut. Nu stiu de ce, dar n-am mai insistat nici eu. M-am gandit ca este timp destul. Eu m-am luat cu studiul meu, cu şcoala şi cu muzica şi ne-am trezit că-i vară şi a venit vacanţa.

Când am revenit în toamnă eram deja mutate în celălalt cămin, nou renovat, de pe 6 Martie. Băieţii au ramas acolo, pe 23 August. Trecuse oricum vara si acum eram amandoi foarte ocupaţi: eu cu violoncelul, el cu pictura,

uitând să ne mai întâlnim, acaparaţi cu totul de lumea noastră mică. Ne mai vedeam pe stradă, aşa din întâmplare, fiecare ocupat cu cercul lui de prieteni. Ne salutam doar şi ne priveam zâmbind.

Am auzit apoi că a intrat primul la Institutul de Arte Plastice din Cluj şi a terminat cu zece. Nu m-am mirat. Era in esenţa lui un artist şi avea un talent deosebit.

Ultima dată l-am văzut într-un troleibuz în Cluj, într-o vacanţă când mergeam la gară, fiind deja studentă. Eu aşteptam la uşă să cobor şi el a urcat precipitat pe scări. Ne-am salutat surprinşi şi bucuroşi şi am schimbat vreo două vorbe, atât cât am putut vorbi în câteva minute.

A fost un şoc să aflu mai târziu că a fost împuşcat în Cluj, în Piaţa Libertăţii, în 21 Decembrie 1989. Un glonte tras de un soldat inconştient a nimerit în inima lui caldă şi a oprit-o pentru noi. Nu m-a mirat deloc că a fost revoltat, cum revoltaţi am fost noi toţi. Am inţeles ce a facut, pentru că îl cunoşteam şi ştiam cât de mult ţine la libertate.

Ce m-a durut mai mult, a fost că am putut să uit neiertat de repede şi de uşor un om care mi-a fost o vreme atât de apropiat. Că nu m-am mai gândit la el de parcă nici nu ar fi fost şi ca am aflat târziu, din ziar şi de la alţii, ce i s-a întâmplat. Că a murit. Acolo, in piaţă, împuşcat.

Ne despărţim mult prea uşor şi iremediabil. Când suntem împreună nu ne dăm seama cât de dureros de unice sunt unele clipe din viaţa noastră şi păşim peste ele banal, fără să tresărim măcar. Ne purtăm cu inconştientă nepasare, ba chiar cu indulgenţă, cu oameni care ţin la noi, de parcă ni s-ar cuveni totul, deşi nu meritäm nimic. Credem că viaţa ne aşteaptă şi ne putem întoarce înapoi atunci când avem chef şi le vom găsi pe toate

neschimbate, aşa cum le-am lăsat. Nu realizăm că nu vom mai găsi nimic atunci cand ne întoarcem. Lăsăm să treacă pe lângă noi lucruri esențiale și nici măcar nu înțelegem că trecerea e ireversibilă, agățându-ne cu frenezie de lucruri mărunte. Abia târziu când ne uităm în urmă, mult prea târziu ca să mai putem schimba ceva, ne dăm seama de valoarea unor clipe și a unor oameni ce-au fost o vreme lângă noi. Atunci înțelegem ce prețioși au fost și ce puține suflete cu adevărat alese, am întâlnit în drum. Ne mai rămâne tristețea și amintirea și în prea târzia înțelepciune, ne mai rămâne măcar bucuria de a le fi cunoscut.

O stradă din Cluj are acum numele lui Lucian Matiș, dar eu cred că-i puțin. Luci ar fi fost mult mai mulțumit dacă ar fi putut să trăiască liber și să picteze încă.

CAP. 9 ORCHESTRA LA LUPŞA

Dar a trecut şi clasa a IX-a şi ne-am mutat în alt cămin, lăsând în urmă vechii prieteni. Oricum, eram cu toţii mult prea tineri să ne gândim la ce va fi. Nici Clujul nu era atunci decât un municipiu mare, cu multe şcoli şi facultăţi, un centru universitar. Fără prea multe cartiere, fără prea multe obiceiuri. Doar noi: elevi, studenţi, profesori, aceeaşi viaţă, doar un centru, doar câteva statui, biserici, un aer vechi, medieval.

Şi noi, în mănăstirea noastră, micii călugări muzicali.

Aveam acolo printre noi, printre colegii mei de clasă, un băiat blond şi liniştit, care cânta la corn şi căruia îi ziceam Alex, de la Alexandrescu. Aproape că nu l-am ştiut până când, într-o bună zi în clasa aX-a, s-a dus timid şi întrebător la Mişu şi l-a rugat cu insistenţă să dăm un

mic spectacol în Munţii Apuseni, în Lupşa, comuna lui de baştină.

Ciudată invitaţie! Nu se mai întâmplase încă să ni se facă o astfel de favoare şi nici acum nu ştiu care-o fi fost misterul acelei invitaţii, dar bănuiam cu toţii că tatăl lui Alex, care-o fi fost om înstărit la el în sat, ţinea morţiş să le arate consătenilor ce mare artist ajunsese băiatul lui în Cluj. Nu ştiam cu ce se ocupa taică-său, pentru că nu ne interesa ce meserii aveau părinţii noştri, dar cu siguranţă că era vreun om de vază.

Cert este ca Mişu a primit bucuros invitaţia şi ne-a stabilit un mic repertoriu pentru orchestră redusă, ca să începem într-un autocar, dar care avea şi partida de suflători din alamă, ca să se poată Alex remarca, în toată splendoarea lui de cornist.

Bucuroşi nevoie mare, am studiat de zor piesele şi, într-o duminică, iată-ne cu toţii îmbarcaţi într-un autocar, în drum spre Muşca. Am ajuns acolo pe la cinci după-masa şi tatăl lui Alex ne-a aşteptat emoţionat la căminul cultural. Ne-am aranjat frumos pe scenă, ne-am acordat instrumentele şi am cântat vreo doua-trei pasaje de probă, ca să studieze Mişu acustica sălii.

A început lumea să se adune ca la circ, aşa încât la ora şase, sala era plină ochi. Ne era absolut clar câtă muzică simfonică ştiau ţăranii din Lupşa, dar asta nu ne deranja. Conta că veniseră cu toţii pentru noi şi că trebuia să cântăm cât mai frumos posibil, aşa, din solidaritate pentru Alex, care radia de fericire acolo sus pe scenă, în compartimentul suflătorilor.

Am început să cântăm şi repertoriul ne-a ieşit superb. Comic era că bietul public nu ştia deloc când să aplaude, aşa încât tatăl lui Alex, şcolit dinainte de Mişu, stătea în primul rând în mijlocul sălii şi când se termina câte o

piesă Mişu se intorcea spre el şi îi făcea semn cu bagheta. El se ridica-n picioare şi flutura o mână spre săteni, iar aceştia începeau să aplaude frenetic, fericiţi că pot să se mişte în voie. La bagheta lui Mişu, el le făcea iar semn cu mâna să se liniştească şi se lăsa tăcerea peste sală, ca să începem altă piesă.

Spectacolul a durat cam o oră, că publicul nostru era ocupat, trebuia să-şi adune oamenii fânul şi să dea de mâncare la vite, dar ieşise ceva frumos şi Alex era felicitat lângă scenă de toţi consătenii prezenţi, care-l priveau plini de admiraţie, de ajunsese, incontestabil, vedeta comunei. Veneau înşiraţi cuminţi, ca la o cununie, şi îi felicitau pe rând pe Mişu, pe Alex şi pe tatăl acestuia, în timp ce noi îi priveam de pe scenă, amuzaţi. Era emoţionat spectacolul pe care ni-l dădeau acum ei nouă, defilând respectuos prin faţa noastră şi a celor trei din sală, mândri că Alex e unul de-al lor, aceşti înduioşători ţărani din Lupşa.

Dar momentul de felicitări a trecut, sătenii au plecat şi noi ne-am împachetat instrumentele. Şi-a început în curtea mare a lui Alex un chef monstruos, aşa cum scrie la carte, cu mese întinse ca la ospăţ, pline cu bunătăţi, cu sticle de sucuri şi canistre cu vin, ca la o nuntă împărătească.

Mişu, în capul mesei lângă tatăl lui Alex, se înfrupta radios din toate, mai vorbind cu vecinul de masă şi mai ciocnind câte-un pahar cu vin, bucuros de frumoasa primire. Ce să mai zic de noi, care eram veşnic flămânzi! Ne-am dedulcit la mâncare cu poftă, de parcă n-am mai văzut niciodată sarmale şi fripturi de porc şi ne-am ospătat pe îndelete, mai trăgând pe furiş şi câte-o duşcă de vin.

Cheful s-a prelungit până târziu şi Mişu ne-a lăsat în plata noastră, mergând să se întreţină cu tatăl lui Alex iar

noi ne-am apucat de poveşti şi bancuri şi, la sfârşit, de cântece de voie bună, intonate timbrat pe patru voci, aşa cum ştiam noi din şcoală.

A ieşit o nebunie de toată pomina şi pe la ora zece seara mulţi erau ameţiţi binişor iar unii, obosiţi, au plecat să se culce pe la săteni, dar cea mai mare parte dintre noi ne-am adunat la căminul cultural, care ne-a fost lăsat pe mână până a doua zi.

Vreo două, trei femei au adus şi-acolo tăvi pline cu fripturi şi canistre cu vin, de-aveai impresia că fiecare sală avea arondată canistra personală.

Neobişnuiţi cu alcoolul, eram mai mult sau mai puţini tehui de cap şi vorbeam toţi deodată, râzând din orice fleac. Ne priveam unii pe alţii şi ne distram de moacele noastre şi-apoi am început să-l acuzăm pe Tedi că e cel mai beat dintre toţi. Tedi protesta de zor, susţinând că alţii-s mai trăzniţi ca el. Şi ca să facem o departajare clară, am tras o linie dreaptă cu creta pe holul căminului cultural. Toţi trebuiau să meargă pe linie, ca să evaluăm noi cât sunt de trotilaţi şi să stabilim un clasament. Când strigam lento, protagonistul trebuia să păşească încet şi uşor, la andante să meargă-n pas normal şi la allegro să fugă până la uşă, unde se termina şi linia.

Când a venit şi rândul lui, Tedi, mai roşu în obraji ca de obicei, s-a dat un pas în spate să-şi ia avânt, a studiat linia cu ochii încrucişaţi şi, ignorând indicaţiile de tempo, s-a repezit cât a putut de presto cu capul către uşă. Dar dintr-odată uşa s-a tras în lături cu putere şi Tedi s-a trezit înfipt cu nasul, în burta primitoare a lui Mişu.

Nedumerit de ce s-a întâmplat, Tedi s-a tras înapoi, l-a privit pe Mişu cu ochii bulbucaţi, după care s-a lăsat pe spate şi s-a rotit către noi uimit, arătând cu degetul spre uşă, în hohote isterice de râs:

-Mişu!!!

Acesta ne-a împrăştiat pe toţi, trimiţându-ne să dormim „dracului pe undeva, râmătorilor, da' ce, a dat strechea-n voi!?" şi s-a dus liniştit la culcare.

Dar ce să vezi? Drăcia naibii, acolo altă dandana! Un băiat şi o fată din orchestră, îndrăgostiţi nevoie mare, se sărutau de zor în camera lui, în aşternuturile curate şi apretate ce-l aşteptau pe Mişu.

Acesta, zdruncinat deja de-atâta tămbălău, a mai avut doar atâta putere cât să se mire, stupefiat:

- Păi bine măi, zăbăloşilor, dar chiar în patul meu?

S-a făcut dimineaţă ca şi când noaptea n-ar fi fost şi, amorţiţi de cheful dinainte, nimeni nu mai avea puterea să mârîie ceva. Doar Tedi contrabasistul, cu Cruci şi încă vreo doi, trei, s-au apucat să-ncingă un taraf în pridvorul lui Alex de s-au strâns iar sătenii pe la porţi. Mai înviorați oleacă, ne-am luat micul dejun şi ne-am suit în autocar, purtând cu noi ca pe nişte trofee pungile pline cu mâncare, pe care tatăl lui Alex, grijuliu, le pregătise pentru drum.

Înainte de plecare, Mişu şi-a intors către noi ochii mijiţi şi osteniţi şi ne-a avertizat cu voce moale:

-Să nu mai aud vreun sunet, că va dau jos pe toţi, cu instrumente cu tot!

Pe drumul catre Cluj, în moţăiala generală ce s-a lăsat peste orchestră, pe fundalul motorului care torcea monoton, s-a auzit deodată vocea lui Sandu trombonistul, care-şi studia cu scârbă degetele unsuroase, după ce mai scotocise în pungă după o halcă sănătoasă de carne:

- Îmi miros teribil mâinile a porc!

Mădălin fagotistul, aşezat lângă el, l-a privit plin de subânţelesuri şi i-a răspuns constatator şi cumva, plin de milă:

- Păi bine, mă', dar a ce ai fi vrut să-ţi miroase?

CAP. 10 CAREU DE DISCIPLINĂ

Ca fiecare alt liceu, aveam şi noi ore de cultură generală şi învăţam toate materiile pe care le învăţau şi ceilalţi. Orele de chimie le ţineam într-un laborator lipit de curtea şcolii, dotat cu lămpi cu spirt, stative şi eprubete, borcănaşe cu tot felul de soluţii şi o planşetă mare pe peretele din faţă, cu tabelul colorat al lui Mendeleev.

Profesoara, rotunjoară şi-ngrijită, vorbea peltic şi rostogolit, făcând eforturi mari să ne dezvăluie misterioasa lume a chimiei. Materie grea şi plină de formule, pe care ea ni le-ar fi explicat cu drag, de-ar fi avut şi cine s-o asculte. Mult prea preocupaţi de ale noastre, n-aveam nici timp şi nici răbdare să ne mai ocupăm şi de chimie. Disperaţi că e aşa de grea, am botezat-o „curs de învăţat chineză" şi profesoarei i-am dat numele de „Gheişa". Ne dădeam şi noi silinţa să fim atenţi la ore, dar între timp ne mai uitam pe geamuri la tot ce se întâmpla prin curtea mare, cine mai vine, cine mai pleacă şi uneori, ne mai distram încurcandu-i substanţele din borcănaşe, de se dădea de ceasul morţii că nu-i mai ieşea deloc, nici o banală experienţă.

Exasperată de atâta nepasare, tocmai în clasa a XI-a s-a apucat Gheişa noastră şi ne-a predat un curs despre

benzen, plin de formule complicate, cu romburi, linii duble şi simboluri, cu cifre, litere, atomi şi molecule, de nu le mai vedeai nici capul şi nici coada. Şi ca să fie groaza şi mai mare, a decretat fară de milă:

- Ora viitoare, extemporal!

Ne-am îngramădit buluc la uşă ca să scapăm de locul blestemat, dar mai trecură încă două zile şi a venit iar ora de chimie. Am început să ne agităm speriaţi, să intre panica în noi şi disperaţi, tot încercam să găsim o cale de scăpare. Sigur că nimeni nu învăţase extraterestrele formule, aşa că toţi am hotarat c-o să chiulim in masă. Şi ca să nu fenteze nimeni, ne-am înţeles să stăm în clasă, acolo la etajul doi iar şefa clasei să ne încuie şi să se ducă singură la ora de chimie, luând cheia cu ea. Oricum ni se părea că-i dornică să stea-n laborator. Zis şi făcut.

Călina, şefa clasei, nu strălucea deloc la pian, dar la cultură generală era neîntrecută şi n-o puteai scoate din zece. Era exact „excepţia care-ntăreşte regula". Profesorii o adulau şi ne-o dădeau exemplu, dar noi o sâcâiam mereu şi ne postam la uşă când aveam chef de joacă, cerându-i taxă la ieşire şi taxă la intrare. Ea ne dădea câte-un bănuţ şi-apoi zburda afară.

În ziua respectivă s-a dus Călina noastră la ora de chimie, cu cheia-n buzunar şi ce să vezi şi să nu crezi, că-n tot laboratorul era doar ea şi Gheişa! Mirate peste poate de-aşa o tărăşenie ne-au aşteptat ele o vreme, dar cum nici unul dintre noi nu apăru în sală, Gheişa o trimise pe Călina să vadă unde putem fi.

Veni Călina cu sufletul la gură la etaj, ne descuie încet şi apăsă pe clanţă. Noi am rămas încremeniţi, crezând că e Gheişa. Când colo, în uşă era doar Călina, îmbujorată toată şi-agitată, că ce să facă ea acum şi ce să-i zică profesoarei, că a trimis-o după noi.

-Ea ştie că suntem aici?

-Nu, dar mi-a zis fără discuţii să vă găsesc unde sunteţi. Să caut peste tot!

-Du-te, Călina şi caută pe-afară! Fă-te că nu ai fost în clasă, că ar fi fost chiar culmea să fim tocmai aici! Şi vino numa-n pauză, că ne omori pe toţi!

Călina plecă iar şi nu se mai întoarse. Noi, liniştiţi, am stat cuminţi, mai învăţând, mai şuşotind sau moţăind fără de griji.

În pauză veni Călina, foarte nervoasă şi agitată de-atâta căutat. Ne puse la curent că cu Gheişa ni s-a înfundat şi că i-a spus ei să ne zică că va ieşi mare scandal.

Am ridicat din umeri: acum ce să mai facem, scandal... scandal, asta era. Eram doar curioşi cu toţii ce implica acel scandal şi cum o să se-ntâmple, că orice ar fi hotărât nu se puteau scapa de noi, că rămâneau în tot liceul fără de clasa a XI-a. Niciunul nu putea să zică c-a fost mai breaz ca altul; cu toţii eram implicaţi. În cazul cel mai disperat ar fi rămas Călina în toata clasa a XI-a, să cânte singură la pian şi nici măcar prea bine.

Chiar la sfârşitul orelor, tocmai când să plecăm, a apărut tiptil pe uşă un puşti din clasa a IX-a, cu o hârtie-n mână. Era o circulară, compusă chiar de Mişu. A zis că are ordin să meargă s-o citească, pe rând, în toată şcoala:

-Careu de disciplină: Imediat când sună de ieşire toţi elevii din şcoală, să fie prezenţi în curtea mică! Nu se admite vreo excepţie, oricum, poarta-i închisă!

Ne-au sechestrat în şcoală! Ne-am lămurit acum şi noi în ce consta scandalul: din când în când se mai ţinea câte-un careu de disciplină în curtea mică a şcolii, în care se aduna toată suflarea şi unde erau scoşi în faţă ca să-i

admire toată lumea, cei care aveau abateri de la regulament.

Se terminară orele şi coborârăm şi noi în curtea şcolii. Erau acolo toate clasele care-au mai fost prin şcoală, îngrămădiţi în dreapta curţii mici, vreo o sută cincizeci de elevi, miraţi de-aşa o adunare chiar la sfârşitul orelor şi îngrijoraţi de ce s-o fi întâmplat. Cealaltă parte-a curţii, goală şi acuzatoare, ne aştepta pe noi.

A aparut şi Mişu valvârtej, cu vreo câţiva profesori pe care i-a mai prins prin şcoală. S-a înfipt nervos într-un colţ al curţii şi-a inceput să tune fioros:

- Clasa a XI-a, marş în faţă măgarilor, să vă vadă toată lumea cât de frumoşi sunteţi!

Am ieşit noi spăşiţi dintre ceilalţi elevi şi ne-am înşirat ruşinaţi în partea goală a curţii, în timp de Mişu ne arăta cu mâna, urlând din răsputeri:

-Priviţi-i cât puteţi de bine! Măgarii ăştia au chiulit în masă de la ora de chimie! Uitaţi-vă la ei şi ţineţi minte că ei şi alţi mârşavi ca ei, care vor face asta, o să-ncaseze ca şi ei, nota scăzută la purtare!

Îşi roti crunt ochii în jur şi mai urlă o dată:

-Aviz amatorilor! apoi se-ntoarse şi plecă scârbit, urmat de ceilalţi profesori, care îşi aruncau pe-ascuns priviri ca de copii.

Noi am rămas în curte, uitându-ne chiar ca măgarii la cei din faţa noastră, că tot ne botezase Mişu. Ceilalţi ne studiau şi ei hlizindu-se între ei, apoi se auzi un hohot nestăvilit de râs şi, ca la o comandă, am început să râdem toţi, noi dintr-a XI-a într-o parte şi restu-n partea cealaltă, de răsuna curtea-n ecouri şi toată şcoala s-a umplut de

hohote de râs. Că cel mai bun ecou din şcoală era în curtea mică!

Nu mai cânta nimeni prin săli, ca toţi eram în curte, râzând ca nişte proşti.

CAP. 11 NICU

Începând din clasa a VIII-a profesorul meu de violoncel a fost un tânăr de vreo douăzeci şi ceva de ani, abia ieşit de pe băncile Conservatorului. Toată lumea îi spunea Nicu.

Până atunci făcusem violoncel c-o profesoară de o frumuseţe blondă, coborâtă din tablourile lui Botticelli, mult prea preocupată de interesul plin de adoraţie al unuia dintre profesori, ca să-i mai rămână timp pentru plictisitoarea mea evoluţie în muzică. Ori de câte ori aveam ore de violoncel, insistentul admirator venea în sala de curs, ademenind-o cu complimente voalate, vorbindu-i în franceză, în timp ce ea stătea pe-un scaun tolănită voluptuos picior peste picior şi-l asculta visătoare şi amuzată.

Nici unul dintre ei nu bănuia câtă franceză ştiam eu, aşa că îşi vorbeau fără vreo grijă.

Profesorul se linguşea, mormăind ca un motan:

- Je, t'aime ma cherie, rien n'a change!! C'est cruel!

Ea îi zâmbea misterios, legănându-şi piciorul pe scaun:

- Ei, c'est l'un de vos jeux! Je ne pense pas!

Şi uite-aşa trecea şi ora: ea alintându-se pe scaun, adâncită în şoaptele lui şi eu, scârţâind la violoncel şi trăgând curioasă cu urechea, să prind ceva din conversaţia lor. Când sunetul violoncelului era prea încet, profesoara se trezea ca din somn şi se întorcea spre mine graţioasă:

- Vezi, dragă, că acolo-i forte!

Din acel timp îmi amintesc mai ales mirosul sălii şaptezeci cu podeaua îmbibată-n petrosin, peste care plutea suav, parfumul ei fin franţuzesc.

După trei ani, îndrăgostita profesoară plecă in concediu de maternitate şi-n locul ei apăru Nicu. Diametral opus, Nicu era un tip înalt şi slab, cu părul castaniu bogat, îmbrăcat mereu în pantaloni de catifea maro şi plin de vervă. Cumva cinic şi totodată temperamental, mă prelucră din prima oră cu o voinţă ca de fier. De unde până atunci dormeam, parcă intrasem dintr-o dată întro tornadă infernală şi m-am trezit c-am progresat în anul acela lângă Nicu, cât n-o făcusem în trei ani cu profesoara îndrăgostită.

M-a luat iar de la inceput, mi-a corectat plin de răbdare poziţia pe scaun, mi-a fixat mâna pe arcuş şi am făcut corzi libere, la fel ca un începător. Mi-a explicat în amănunt ce înclinaţie trebuie să aibă arcuşul aşezat pe coardă ca să obţin ce sunet vreau, cum fiecare înclinare de câteva sutimi de grade, imprimă notelor alt timbru şi-atâta s-a ţinut de mine până am făcut ce trebuia.

Apoi a început cu stânga: poziţia pe grif, acurateţea notelor, cum să îmi ţin încheietura, cum să vibrez şi cum să-mi fac un mod de-a exersa. Nu m-a lasat o clipă să răsuflu şi c-o tenacitate fără milă m-a învăţat ce-nseamnă să munceşti. Îmi insufla putere şi-ncredere în mine. Mâinile mele imobile au devenit deodată flexibile şi

naturale, încheieturile uşoare, am început să simt arcuşul şi degetele mâinii stângi au prins rapiditate.

Nici nu mai ştiu cum s-a întâmplat, ştiu doar că nu s-a dat bătut şi c-o dârzenie neclintită m-a învăţat să studiez, m-a învăţat să fiu tenace, să simt plăcerea muzicii şi-a lucrului bine făcut. Ne-am chinuit şi eu şi el, dar dintr-un mic scârţâitor m-a transformat încet într-un violoncelist şi tot ce am făcut şi am simţit apoi legat de instrumentul meu, a fost din plin, meritul lui.

A fost unul dintre puţinii profesori plini de har. Nu conta că trecuse ora programată cu mine. Nicu nu mă lăsa să plec, până nu-mi ieşeau pasajele. Note vibrate, nuanţe fine de arcuş, tehnică grea la mâna stângă, m-a luat în primire cu avânt şi nu s-a lăsat până n-a scos din mine tot talentul pe care-l aveam. Ţineam împreună ora de violoncel, apoi mă trimitea într-o sală alăturată ca să studiez ce mă-nvăţase şi, între timp, ţinea ore cu alţii. În pauze venea la mine să vadă ce-am făcut şi îmi dădea iar indicaţii. Mă ţinea acolo tot timpul cât avea ore cu ceilalţi, apoi venea din nou în sala mea şi îmi zicea că pot să plec.

Cert este că după un an de studiu cu el am luat locul trei pe ţară la concursul între liceele de muzică şi Nicu era mulţumit.

Am început să-mi simt violoncelul şi să mă îndrăgostesc de el. Aproape toată ziua studiam. Ore întregi stăteam şi repetam, zi după zi, pasaj după pasaj, cu metronom şi fără metronom, de la cel mai lent tempo creşteam gradat până la cel mai rapid, ca să îmi iasă pasajele fără greşeală. Nu mai conta nimic în jur, nu oboseam deloc, de parcă toată viaţa mea era violoncelul. Atunci am înţeles ce-a vrut să spună Barbu, cu magica lui formulă: geniu=talent+muncă.

După o vreme, fiecare piesă intra-n sufletul meu şi ajungeam s-o ştiu atât de bine, ca pe o rugăciune. De mă trezeai noaptea din somn şi mă puneai la violoncel, redam totul fără greşeală. Puteam să studiez şi-n gând şi să-mi imaginez perfect că sunt la instrument.

Tehnic ştiam acum să cânt. Abia de la acest nivel începea munca de artist. Compozitorul scrisese în partitură ce indicaţii trebuiau, de intonaţie şi tempo, dar rolul tău era să le înţelegi, să ştii să le interpretezi, să dai un suflet muzicii şi să-l împărtăşeşti cu alţii. Aici intervenea fineţea. Unii erau mai duri, alţii mai melancolici, unii suavi şi delicaţi, alţii năvalnici şi adânci şi, cei mai buni, le îmbinau pe toate, trecându-te cu măiestrie prin toate sentimentele.

Nicu mă studia tot timpul, încercând să scoată din mine melancolia şi dulceaţa pieselor mai lente şi temperamentul meu sangvin în cele mai rapide. Mă cunoştea mai bine decât mă ştiam eu. Fire reţinută, chiar dacă tehnic îmi ieşeau pasajele, îmi lipsea acea descatuşare nonşalantă care dă viaţă oricărui interpret. Eram ascunsă în mine, cu egoism şi grijă. Muzica cere dăruire, în ea îţi pui întregul suflet, aşa cum e, îl scoţi din tine şi îl faci cadou celor ce te ascultă, fără reţineri, fără ascunzişuri. Te simte toată lumea exact aşa cum eşti, în cele mai profunde sentimente.

Nicu îmi vedea încătuşarea şi încerca din răsputeri să îmi deschidă sufletul. Nu-i chiar aşa uşor să-nveţi să dăruieşti şi arta de fapt asta e: vibraţia adâncă dintre artist şi public. E o unire între suflete.

La o oră de violoncel, după ce am cântat fără greşeală o parte din concert, exasperat că nu-mi dau drumul, Nicu şi-a scos băscuţa, la modă pe atunci şi a trântit-o de pământ, punându-se în genunchi în faţa violoncelului:

-Camelia, tu n-ai suflet deloc? Nu te mai gândi la tehnică, nu mă mai interesează, dar scoate sufletul din tine! Vreau să-l simt!

Am rămas o clipă încremenită, apoi i-am făcut semn cu arcuşul să se tragă. Şi am cântat concertul năvalnic, aşa cum îl simţeam în mine, fără să mă mai împiedic de falseturi sau de tehnică. La sfârşit a ieşit din spatele meu unde se pusese să asculte şi s-a dus la catedră. S-a aşezat pe ea cu braţele încrucişate şi a stat emoţionat şi nemişcat clipe lungi, apoi m-a privit gânditor:

-Sincer, m-ai emoţionat! Pur şi simplu a fost memorabil. Abia acum poţi să spui că ai cântat!

În clasa a XI-a îmi pusese în program un concert cu o tehnică deosebit de grea. Şi era acolo, la sfârşit, o pagină plină de virtuozitate, care îmi ieşea perfect cântată pe bucăţi, dar niciodată de la cap la coadă. O studiasem ore în şir, cu metronom şi fără, lent şi rapid şi-n toate felurile pe care le ştiam, dar nu puteam să o susţin de la început până la sfârşit şi pace!

Înainte de examen făceam corepetiţii, cântând concertul acompaniată de pian şi totul era bine până când ajungeam la îndărătnicul pasaj şi-acolo mă blocam, de fiecare dată într-alt loc şi ridicam neputincioasă mâinile spre Nicu:

- Atât a fost! Nu ştiu de ce, dar nu mai merge!

Renunţase şi el, zicându-mi:

- Oricum a fost atât de bine până aici, că asta poate, nici nu mai contează.

La examen, când veni rândul concertului, am început să-l cânt cu interpretare şi, apropiindu-mă de pasajul cu pricina mi-am spus în gând: „De-aici, scapă cine poate!” şi mi-am lăsat mâinile să se descurce singure, relaxându-

mă total. Fără să ezite, degetele mele porniră să cânte strălucitor pasajul complicat, cursiv şi fără vreo greşeală, oprindu-se vibrând triumfător pe nota lungă şi frumoasă ce încheia concertul.

Uimită şi obosită, mi-am lăsat mâinile în jos uitându-mă întrebător la profesori şi l-am văzut pe Nicu şoptind înmărmurit:

-Tu nu eşti normală!

Atunci am simţit prima dată că-i mândru de noi doi şi am plecat din sală fericită.

Când am ajuns în clasa a XII-a am început să studiez aproape toată ziua. Toţi studiam pe rupte, nu mai conta pe unde! Unde găseam loc liber: în săli, pe coridoare, în baie, în dormitoare, în anticamera WC-ului, oriunde se putea.

Aveam de studiat un program de recital cu care trebuia să dau şi examenul la Conservator. Problemele de virtuozitate fiind în mare parte rezolvate, mă contraziceam cu Nicu la interpretare. Eu simţeam muzica într-un fel iar el, în felul lui. Mari discuţii erau pentru un concert spaniol de Lalo, pe care el considera că-l interpretez prea sentimental şi cu prea multe note glisate. Eu susţineam că aşa-l simt, el mă oprea tot timpul, aşa că l-am sfidat pur şi simplu, lipsind de la ultimele ore de violoncel şi studiind concertul aşa cum îl simţeam.

La recital, Nicu nervos, s-a aşezat în primul rând în sala mare, ca să mă tracaseze drept pedeapsă, că nu mă mai vazuse de vreo lună. Intrând pe scenă, l-am văzut imediat făcându-mi semn cu mâna din sala plină, aşezat ostentativ chiar jos în faţa mea, ca la orele de violoncel.

Am cântat Suita întâi de Bach, exact aşa cum mi-o predase, apoi partea întâi dintr-un concert de Boccherini.

Dar la concertul de Lalo, în timp ce începea pianista, eu i-am trimis lui Nicu un zâmbet diavolesc şi am interpretat concertul mult mai temperamental şi mai glisat decât ştia. Nu am exagerat deloc, fiind o piesă spaniolă şi cu temperament latin, mult mai focoasă decât Bach, sau înfloritul Boccherini. Chiar a ieşit foarte frumos şi toată lumea m-a felicitat iar în culise nu mai pridideam să dau mâna cu spectatorii.

A apărut într-un final şi Nicu, cu ţigara atârnându-i în colţul gurii, zâmbind amuzat şi încântat şi mi-a scuturat puternic mâna, privindu-mă cu sinceră aprobare:

-Ai avut dreptate. Felicitări!

A fost unul dintre puţinele momente din toată viaţa mea, când am simţit că îmi făcusem datoria. Şi asta, după o muncă neîntreruptă, care-a durat opt ani.

Oricâte drumuri am bătut prin lume, mai luminate sau mai triste, pe Nicu l-am purtat mereu în suflet, ca pe unul dintre rarii oameni valoroşi pe care am avut norocul să îi am alături. Chiar dacă niciodată nu i-am spus, el a fost cel care m-a învăţat ce înseamnă să munceşti cu dragoste, m-a ajutat să îmi descopăr sufletul şi să nu-mi fie frică de el, să înţeleg complexitatea muzicii, să simt cu adevărat ce înseamnă să faci artă. Nu pot decât să îi ofer din sufletul pe care-l ştie, recunoştinţă şi-admiraţie.

CAP. 12 FRUMOASELE ORE DE GEOGRAFIE

Odată ce ne-am văzut admişi în clasa a IX-a au început să ne preocupe tot mai mult materiile noastre de muzică

şi s-o lăsăm mai moale cu alte discipline. Studiam acum la instrument cel puţin câte patru ore pe zi iar când aveam timp ajungeam şi până la opt ore zilnic. Profitam şi noi de orele mai lejere, ca geografia, ca să ne odihnim.

Profesoara de geografie era o bătrânică pirpirie, micuţă cât o fetiţă şi la fel de inocentă, catalogul părând mare şi nepotrivit în mâinile ei plăpânde, dându-i un aer de copil care se joacă de-a şcoala.

Orele de geografie erau cele mai libere, pentru că n-o interesa deloc ce făceam noi în clasă. Puteam să facem orice, că nu observa nimic şi-şi vedea liniştită de ore cu toată gălăgia şi zăpăceala din clasă. Se purta de parcă ar fi fost în acelaşi timp şi spaţiu cu noi, dar în lumi total paralele. Ne ignora, pur şi simplu. Venea pe nesimţite şi îşi vedea imperturbabilă de treabă, apoi pleca la fel de neştiută cum venise. Probabil că avea înţelepciunea vârstei sale.

Pe vremea aceea era în mare vogă la TV un serial american, „Om bogat, om sărac", în care personajele principale formau familia Jordache. Şi cum pe ea o chema Stela Iordescu, o pândea câte-un coleg pe coridor şi-i deschidea larg uşa, strigând cu mâna întinsă, ca la o gală de actori:

- Şi acum... Star Jordache!

Şi după câteva momente de suspans, ne apărea în uşă, uşoară şi nevinovată, prea-liniştita doamnă Stela Iordescu.

Se aşeza la catedră şi-şi aranja poşeta:

- Ia mergeţi unul dintre voi să mai udaţi buretele!

Asta era mania ei: să fie ud buretele! Se repezeau în grabă vreo trei-patru, apucau fiecare de câte-un colţ de burete şi o zbugheau spre uşă:

- Staţi măi copii, nu toţi deodată!

- Vrem să-l spălăm ca lumea!

- A, da, desigur.

Şi uneori, când vreunul avea chef să iasă pe afară în timpul orei, se repezea la tablă şi lua buretele:

- S-a uscat buretele! Trebuie să mă duc să-l ud!

Profesoara devenea neliniştită dintr-o dată şi-l îndemna cu bucurie:

- Sigur, sigur, du-te, du-te, dar să nu stai mult!

La o oră ne-am apucat să jucăm pe furiş „Om sărac, om sarac": împătuream bileţele goale, doar pe unul dintre ele scriind „Tu", apoi le-mpărţeam între noi, îngânând încetişor:

„Om sărac, om sărac,

mi-a furat pâinea din sac!

Cine merge să i-o ia,

a picat pe dumneata!"

Şi-şi deschidea fiecare bileţelul: dacă aveai bileţelul cu „Tu", primeai o pedeapsă de la ceilalţi.

La un moment dat, lui Horia i-a picat pedeapsa să-şi ia violoncelul de sub pian, unde-l lăsase la începutul orei şi să-l ducă lângă uşă. Ridică el mâna şi o rugă pe profesoară:

- Vă rog să îmi daţi voie să-mi pun violoncelul lângă uşă, ca să nu-l uit în clasă după ore!

- Sigur că da, copile! Mută-l! îl invită doamna Iordescu, nepăsătoare ca întotdeauna.

Horia s-a dus şi şi-a pus violoncelul lângă uşă, apoi s-a întors triumfător în bancă:

- V-am tăiat!

Mai jucarăm noi ce mai jucarăm, când iar îi veni rândul lui Horia şi-i dădurăm chicotind pedeapsa să-şi ducă violoncelul înapoi.

-Na! Acum, să te vedem!

S-a ridicat încurcat, s-a dus hotărât la uşă, şi-a luat violoncelul şi l-a mutat înapoi sub pian, explicând politicos:

- Ştiţi, era mai bine acolo!

-Uite drăguţă, dacă tot eşti în picioare, du-te tu şi udă buretele ăla!

CAP. 13. LA FUMAT

Prin clasa a XI-a unii dintre noi am început să fumăm. Dintre toţi, cel mai înverşunat era Costi, care avea un stil nemaivăzut de a fuma ţigara in întregime. Micuţ, creţ şi

neastâmpărat, Costi fuma ţigara până la capăt şi apoi prindea chiştocul cu un fir de iarbă răsucit, ca să nu-i scape nici un gram de nicotină.

Aveam cursuri la etajul doi în stânga şcolii, unde pe coridorul larg erau rezervate sălile pentru ultimele două clase de liceu. În fundul coridorului era un lung şir de dulapuri, pe care băieţii le trăseseră în faţă, lăsând un loc de aproape un metru până la perete. Acolo ne adunam în pauze să tragem o ţigară şi coridorul se umplea de vălătuci de fum. Era logic că se vedea, toată lumea ştia de locul de fumat dar nimeni nu zicea nimic, ca într-un pact tacit. Fumau profesorii în sala lor profesorală, fumam şi noi după dulapuri.

În acest spaţiu „secret" un deştept scrisese pe perete cu un creion negru şi gros: „Loc de fumat" iar la ieşirea de după dulapuri era desenat cu roşu un cerc mare, în care scria „Loc de dat cu capul" unde, după ce-şi fumau în linişte ţigara, la auzul soneriei de intrare, câte unii mai obidiţi, dădeau supăraţi cu capul.

Fumam şi-n parcul din faţa liceului, dar numai în pauza mare, ca să avem timp să povestim. Stăteam pe bănci şi dezbăteam problemele în vogă. Mai treceau pe acolo şi profesori, dar noi ne făceam că nu-i vedem şi ei se făceau că nu ne văd.

Micuţul şi agitatul Costi avea un talent fenomenal de a învărti cu limba ţigara aprinsa şi de-a o ascunde-n cerul gurii. Îl rugam râzând să ne arate faza şi-l urmăream plini de admiraţie.

Fără să observăm vreunul, într-o zi a apărut un profesor chiar lânga noi, în locul „interzis" şi am aruncat toţi ţigările, pe furiş, ca la comandă. Costi, surprins chiar când trăgea cu sete, a vârât rapid ţigara în gură şi a început să zâmbească cu candoare. Profesorul nu s-a

oprit, ci doar ne-a salutat din mers. L-am salutat şi noi civilizat, dar cand a deschis Costi gura să salute, un vălătuc de fum a ieşit din mucul de ţigară. De surpriză, Costi a scăpat chiştocul în gură şi vreo săptămână s-a tot plâns că are băşici pe limbă.

Pe vremea aceea blugii erau greu de găsit, ca orice marfă de import. Costi primise o pereche de blugi de la o rudă din America şi se mândrea cu ei la toţi colegii. Într-o zi, în parc la o ţigară, s-a iscat o discuţie aprinsă pe tema blugilor lui Costi. Cruci a început să-l sâcâie, sătul de aerele lui:

-Nu te mai da atâta mare, ca ăştia nu-s originali!

-Cum nu-s originali, că-s din America? s-a stropşit Costi indignat.

- America pe fras!

Şi a venit Cruci cu o idee, de-a dreptul „genială”:

- Măi, eu am auzit că blugii originali nu se aprind. Ia să vedem: ai tăi se-aprind sau nu!?

Încrâncenat şi sigur pe el, Costi a scos bricheta şi a aprins-o, ţinând-o insistent pe marginea de jos a craculuі. Blugii au luat foc şi ne-am repezit toţi să-i stingem, dar la sfârşit tot a rămas în ei o gaură destul de mare. Am început să râdem ca nebunii, în timp ce Costi supărat îşi studia blugii pârliţi, stropşindu-se la Cruci:

- Bine, mă’ imbecilule, că ţi-a trebuit dovadă!

Cruci, care încerca să-i aranjeze acoperind gaura cu palma, l-a studiat o clipa înciudat şi i-a repezit o scatoalcă dupa ceafă:

-Măi, hebereule, eu am crezut că-i arzi doar cu ţigara, nu că le dai foc, ca nebunu', cu bricheta! Lasă, nu te mai văita, că şi-aşa nu erau originali!

În clădirea cantinei, sus la etaj, era sala de trombon. Acolo îl găseam adeseori pe Sandu, umplând spaţiul îngust al scărilor de lemn cu sunete puternice de trombon.

Într-o zi, flămânzi nevoie mare, ne-am strâns vreo şapte în sala de trombon, băieţi şi fete la un loc, aşteptând cu nerăbdare să vină masa la cantină. Ne-am luat iar cu vorba şi fumătorii şi-au aprins cate-o ţigară ca să mai treacă timpul şi, ca să iasă fumul gros afară, am deschis larg geamul dinspre stradă. Şi-aşa, dintr-una într-alta, băieţii au început iar să se ia peste picior.

Costi se distra sâcâindu-l pe Sandu:

-Ce instrument e ăsta, măi, trombonul? Voi sunteţi doar de umplutură, să sară publicul din somn când aţipeşte. Ce sunet are, măi, trombonul? Suflaţi de parcă vă beşiţi, nu vezi? Ia dă tu instrumentu-ncoace, să-ţi dau eu clasă cum se cântă!

Sandu i-a întins liniştit trombonul:

-Ai grijă cu muştiucul, să nu-mi dai zăbăluţă!

Costi l-a privit de sus şi-a început să sufle în trombon, umflându-şi cu elan bojocii. Aşa mic de statură cum era, trombonu-i atârna pe jos, dar Costi, inspirat, s-a aplecat pe spate, suflând din toţi rărunchii. Şi-a început să scoată un sunet răguşit ca o sirenă de vapor, în timp ce noi ne prăpădeam de râs.

Tocmai atunci a trecut Mişu pe sub geamul larg deschis şi a venit aţă în sala de trombon, să vadă cine chinuieşte instrumentul. A urcat icnind scările abrupte de lemn şi a smucit uşa cu putere. Noi ne-am făcut stane de

piatră, unii având ţigările în gură, alţii şezând pe masă sau tolăniţi pe scaun. În sala mică de trombon era un fum ca într-o gară! Mişu ne-a studiat pe rând şi-a început sa urle din răsputeri:

- Şobolanilor şi mârşavilor, în zece minute la mine-n cabinet!

Şi văzând el un pachet de ţigări care stătea obraznic pe pervaz, l-a înşfăcat cu mâna şi l-a mototolit, ieşind din sală val-vârtej.

Noi ne-am privit îngroziţi. Sandu şi-a împachetat trombonul şi ne-am prelins pe scări, ca nişte condamnaţi la moarte. Am traversat curtea mare şi am intrat în holul rece şi-apoi pe scările din dreapta, care duceau la cabinet. Aşa de frică ne era, că pe tot drumul de la sală şi până la etajul unu, nu a scos nimeni nici o vorbă.

Văzându-ne spăşiţi în faţa uşii, profesorii care treceau pe coridor se amuzau ironic:

-Ce-aţi mai făcut, frumoşilor?

Noi ne înghionteam unul pe altul care să intre primul, dar nici unul n-avea curaj. Şi dintr-o dată s-a deschis uşa larg şi-a apărut Mişu în prag, privindu-ne ucigător. S-a tras un pas înapoi şi ne-a pofti cu un gest scurt în sala profesorală. Tremurand din toţi rărunchii, am intrat şi noi unul cate unul, ca mieii la tăiere.

Mişu s-a proţăpit în faţa noastră cu burta scoasă în afară, ne-a studiat pe rând cu mâinile în şolduri, cu ochii fulgerand şi-apoi, fără de veste, s-a repezit la flancul stâng şi ne-a ars fiecăruia câte o palmă, c-o singură mişcare circulară. A fost de-a dreptul uimitor cum ne-a pocnit pe toţi deodată, c-o singură mutare! Noi am rămas nedumeriţi de-aşa un ritm debusolant şi ne-am retras spre

uşă cu obrajii plini de flăcări. Mişu a întins mâna şi ne-a expediat:

- Afară ordinarilor şi să vă prind la studiu, nu cu ţigara-n gură! Dar înainte de asta, să treceţi pe la clasa a IX-a să daţi o declaraţie, că acolo-i diriginta voastră!

Ne-am îmbulzit spre uşă, frecându-ne obrajii. Dacă ne-a tras vestita palmă ştiam că nu e grav. Ca să fim totuşi liniştiţi, ne-am înţeles pe coridor să nu scriem nimic, nici de fumat, nici de bătut, nici de pachetul de ţigări. Să scriem doar că aşteptam să vină masa la cantină. Cum toată frica ne trecuse, eram voioşi nevoie mare şi ne miram ce încheietură flexibilă şi fină are Mişu zicând c-ar fi avut o mare carieră dacă făcea un instrument cu coarde.

În toată zăpăceala aceea, Costi, mai aiurit, n-a fost atent la ce vorbeam. Ajunşi la clasa a IX-a, am bătut sfios la uşă şi am intrat pe rând, cu capul în pamant. Acolo era diriginta şi ora ei de matematică. Ne-a deschis uşa, toată numai zâmbet, că ştia deja întâmplarea şi aştepta de multă vreme să ne înfunde cu ceva. Foarte de amabilă, ne-a făcut loc în ultimele bănci, dându-ne şi câte-o coală de hârtie:

-Luaţi cu împrumut un pix de la colegii dintr-a noua! Şi nu uitaţi să scrieţi şi de pachetul de ţigări!

În timp ce noi scriam de zor, ea a început iar să predea şi puştii dintr-a IX-a ne priveau pe furiş. Într-un final ne-am ridicat şi i-am dat dirigintei hârtiile, apoi ne-am repliat pe coridor ca să schimbăm impresii:

- Bă', tu ce ai scris?

-Eu n-am recunoscut!

-Tu?

-Nimic!

Şi-aşa dintr-una într-alta, se prinse în final şi Costi şi începu să se agite:

-Cum n-aţi recunoscut nimic, măi fraţilor!? Eu am scris tot şi la sfârşit am scris şi că era pe pervaz, un pachet de ţigări „Snagov”!

Am sărit toţi pe el, furioşi:

-Bine măi tembelule, dar noi ce-am vorbit până aici? Tu pe ce lume erai? Ţi-ai scris autobiografia şi ai mai scris şi de pachetul de ţigări!

Costi a rămas interzis şi, fără să mai zică nimic, s-a repezit iar în sala de clasă:

-Doamna dirigintă, vă rog frumos să-mi daţi declaraţia înapoi, că vreau să adaug ceva!

Diriginta care se distra citind, i-a dat înapoi declaraţia, zâmbind galeş:

-Uite Costi, dragă, mă bucur că tu eşti cel mai cinstit dintre toţi!

Costi a luat hârtia, a mototolit-o şi a băgat-o în buzunar, apoi s-a pus în ultima bancă. L-a rugat pe un coleg dintr-a noua să-i dea iar o foaie şi-un pix şi s-a apucat să scrie altă declaraţie, în care nu mai recunoştea nimic, nici de fumat, nici de bătut, nici de pachetul de ţigări. S-a ridicat apoi şi a dus foaia la catedră. Diriginta a citit din nou atentă, cu o expresie din ce în ce mai uimită pe faţă şi, în final, nu a găsit altceva mai bun de făcut decât să îl întrebe stupefiată:

-Bine Costi, dar unde-i pachetul de ţigări?

La care Costi o privi mirat:

-Care pachet!!??

Şi a plecat, lăsând-o pe dirigintă perplexă şi pierdută în propria-i uimire.

Nu a ieşit nici un scandal, de parcă n-ar fi fost nimic, doar Barbu s-a luat de mine în ziua următoare, rânjind cu toată gura la ora de armonie:

-T...Tu...Tulbaş, vorbeşte lumea că te-ai apucat de fumat!!?

Cum nu puteam să zic nici nu, dar nici să recunosc, i-am dat un răspuns evaziv:

- Foaie verde lobodă, gura lumii slobodă!

CAP. 14 CAMI ŞI DAN

Cum nici unul dintre noi nu era prea bogat şi nu aveam mulţi bani de cheltuială, trebuia să ne mulţumim cu mâncarea de la cantină, subţirică şi rară cum era, aşa că foamea ne era un cunoscut tovarăş.

Aveam însă şi zile bune când mai primeam câte-un pachet de-acasă şi Doamne, bine mai era! Ne adunam în cameră şi împărţeam mâncarea ce împrăştia miresme fabuloase cu amintiri de-acasă: sarmale, pui prăjiţi, slănină afumată, cârnaţi uscaţi şi prăjituri ce se topeau în gură.

S-a întâmplat odată, când a primit Mariana un pachet, că imediat ce-am aranjat mâncarea s-a întrerupt curentul. Pana de curent a durat vreun sfert de oră, timp în care nu s-au mai auzit decât fâşâieli şi zgomote ciudate şi când a venit curentul ne-am prăpădit de râs: pe masă mai

rămăseseră doar câteva bucăţi de oase şi-acelea ronţăite în mare duşmănie.

Aproape toţi ne împărţeam mâncarea, dar mai aveam şi soiuri de colegi care îşi ascundeau pachetele şi îi vedeai seara cu corpul vârât pe jumatate în dulap, mâncând până uitau de ei. Noi, revoltaţi de-aşa o nesimţire, ne-am apucat să haiducim şi le „spărgeam" dulapul cu mare meşteşug, adică îl deschideam cu artă, să nu se vadă nici o urmă şi le împuţinam mâncarea. Nu luam mult, ci doar atât cât să gustăm şi noi iar ei să nu-şi dea seama.

Aveam în internat doi fraţi: Cami şi Dan, băieţi isteţi şi talentaţi. Cami cânta la violoncel şi Dan era pianist.

Cum nu erau de aceeaşi vârstă, nu prea stăteau unul cu altul. Cami, cel mic, era mereu cu trei prieteni, colegi de clasă şi de dormitor.

Mai dădeau şi ei iama prin dulapuri, fără să-i ştie nimeni, ciupind câte ceva de prin mâncarea celor mai zgârciţi. Cami devenise profesionist în a deschide orice fel de lacăt, fără vreo cheie şi fără sa se vadă. Cu o agrafă sau cu un ac venea de hac încuietorii şi-apoi o închidea la loc. Nu ar fi zis nimeni că se umblase la dulap. Băieţii se puneau de pază în faţa coridorului şi Cami opera dulapul. Nu lua mult din ce găsea, doar atât cât să nu se observe, apoi mergeau în dormitor şi împărţeau frăţeşte.

Cel mai vizitat dulap era al lui Pâslaru, zgârcit nevoie mare, care îşi ascundea tot timpul pachetele în dulap şi n-ar fi dat nimănui, pentru nimic în lume. Şi tot mereu primea pachete.

Într-o seară, stând în pat după stingere şi luându-se cu poveştile, au simţit cei patru că li se face foame. Cami a venit cu ideea:

- Măi, Pâslaru a primit iar pachet, că l-am văzut aseară cu capul în dulap!

Au sărit urgent din pat şi s-au postat de pază pe la colţuri, în timp ce Cami a luat lacătul în lucru. N-au trecut nici trei-patru minute şi-au fost din nou în dormitor, învăluiţi în mirosul îmbătător al unor cârnaţi de casă afumaţi, din zona saşilor. Cu lumina stinsă, s-au tolănit pe pat şi-au început să înfulece lacomi şi în tăcere. Era hrana zeilor, ţi se topeau cârnaţii-n gură de zemoşi, afumaţi şi bine făcuţi ce erau.

La sfârşit Cami s-a întrecut pe sine:

- Copii, vreţi şi desert?

Şi a scoas o mână bună de bomboane de ciocolată umplute cu arahide şi le-a împărţit cu dărnicie la toţi:

-Una ţie, una ţie!

Sătui şi liniştiţi, au început să facă concurs cine aruncă bomboanele în sus şi le prinde în gură din prima.

Dar uite că a venit o zi în care Cami şi Dorin chiuliră de la ora de Română şi se duseră la internat. Ceasul rău, pisica neagră, tocmai atunci a trecut pe-acolo Pâslaru, avarul beneficiar de pachete de-acasă şi celor doi li s-a făcut o foame cumplită. Au aşteptat să plece toată lumea din dormitoare şi au dat iama în dulapul lui Pâslaru. Au luat un pui prăjit început de Pâslaru şi s-au ascuns cu el într-o sală din subsolul internatului, ca să-l mănânce în linişte. Greşeala lor a fost că de data asta s-au scăpat şi n-au mai lăsat nimic din puiul ăla, care era, oricum, prea mic. Au şters toate urmele şi-au plecat sătui la şcoală.

Dar ca niciodată, a ieşit un tămbălău de zile mari. Zgârcitul de Pâslaru, deşi avea dulapul plin, a început să facă circ: c-aşa nu se mai poate, că unde-i puiul lui, c-a

dispărut ca prin minune, deşi dulapul e închis! S-a prezentat la locul faptei Băşti şi-a început să facă o anchetă, aşa, ca la poliţie. De mult voia el să rezolve misterele din internat, dar niciodată nu i-a mers. N-ar fi descoperit nimic, dacă nu i-ar fi caşunat lui Dan, aşa din plictiseală, să facă pe detectivul.

A început Băşti să investigheze în stânga şi în dreapta şi l-a găsit pe Dan, fratele mai mare al lui Cami, lenevind în dormitor, cuprins de toropeală. Ce l-o fi apucat pe Dan, probabil plictiseala, că s-a sculat urgent din pat şi-a început să facă el anchetă ca la carte. A cercetat, a răscolit, a întrebat pe toată lumea, a studiat dulapul, a povestit cu toţi băieţii, s-a sfătuit şi cu Pâslaru şi a promis că nu se lasă până nu prinde hoţul. Pâslaru, Băşti şi Dan s-au dat de ceasul morţii în ziua aceea, tot urmărind cine a intrat şi cine a ieşit din cămin în perioada critică.

Culmea ironiei a fost că şi Pâslaru, dar şi Băşti se săturaseră de anchetă şi-au început s-o lase baltă. Dar Dan, înverşunat, nu s-a lăsat bătut şi-a răscolit tot internatul, de parcă era puiul lui. Pâslaru îl urma docil să vadă ce găseşte şi-i raportau lui Băşti mersul anchetei, pas cu pas. Mergând pe fir ca obsedatul, a descoperit la un moment dat că Dorin chiulise în ziua aceea de la Română. Şi-a frecat bucuros mâinile, împreună cu Băşti şi Pâslaru şi s-au dus mai departe pe fir, dar să vezi drăcia dracului, că la capătul firului, Dan a dat de frate-său, Cami, care habar n-avea de toată tevatura şi studia liniştit la violoncel. Ce mai tura-vura, cei doi au fost prinşi!

Degeaba a vrut Dan într-un final să-l liniştească pe Pâslaru, că Băşti era acum pornit şi, fericit că a depistat în sfârşit spărgătorul de dulapuri, s-a dus întins la Mişu şi i-a raportat triumfător ca a reuşit să prindă hoţul care spărgea dulapuri.

Şi s-a trezit săracul Cami, care cânta nevinovat într-o săliţă de la şcoală, că e chemat la Mişu. Ce mai, era descoperit! A doua zi: careu de disciplină, cu Cami şi Dorin pe post de inculpaţi, mustrare şi avertisment, consiliu profesoral, nota scăzută la purtare şi exmatriculaţi din internat pe doua luni.

Acum se dădea de ceasul morţii Dan, că nimeni nu l-ar fi descoperit pe frate-său dacă nu îşi băga el nasul şi se plimbau amândoi prin Cluj, disperaţi să caute gazdă, Dan bolborosind înciudat:

-Tâmpit şi idiot ce eşti! Daca ai ştiut că tu eşti de vină, de ce nu ai venit să-mi spui?

Cami se apăra plin de năduf:

- Eu studiam în şcoală! De unde sa visez că te-ai apucat tu să faci pe detectivul lui Pâslaru?

Şi nu ştia niciunul care o să fie mai beştelit acasă: Cami că a furat sau Dan că l-a prins!?

CAP. 15 RAŞCHETA, KONIEC FILM!

Nici printre fete nu era altă atmosferă. Aveam o colegă pe nume Carmen, o fată subţirică şi delicată, ce râdea cu atâta poftă că ne molipsea pe toate. Când studia la vioară stătea cu spatele perfect drept, cu o alură impunătoare şi plină de prestanţă, dar când se punea pe râs se apleca de mijloc şi începea să râdă-n hohote, cu ochii căscaţi şi gura până la urechi, lovindu-se cu palmele peste picioare, aproape să se înece.

Stând lângă ea la ora de armonie, ne-am apucat odată să ne convingem singure că-i foarte important s-avem o gândire pozitivă. Aşa că am scris mare cu pixul pe-o foaie din caiet: „Ah, ce bine ne simţim! Ce mult ne place ora la de armonie!" şi-am aşezat ostentativ foaia în faţa noastră. Şi tot privind la ea şi îndemnându-ne cu cotul să ne simţim mai bine, chiar când era stresul mai mare şi Barbu mai plin de avânt, am izbucnit în râs. S-a ridicat Barbu ca fulgerat din faţa pianului şi a venit întins la noi să vadă de ce râdem. A luat foaia de pe bancă, a studiat-o gânditor şi-apoi ne-a dat verdictul:

-O...o...o singură soluţie-i să vă simţiţi mai bine: să m...m...mergeţi voi frumos afară şi să-ncercaţi acolo metoda asta psihică! Şi când v...v...vedeţi c-aţi reuşit puteţi să vă întoarceţi.

Într-adevăr ne-am simţit bine, dar la ţigară-n parc.

Aveam tot felul de idei, care de care mai trăznite. Mergeam în centrul Clujului, unde erau cabinele telefonice, în faţa statuii lui Matei Corvin şi începeam să dăm, aiurea, telefoane.

Am prins un năravprost, să dăm telefoane la liceu. Pe unul dintre portari îl chema Iepure, aşa că îl sunam periodic şi-l întrebam:

- Liceul de muzică?

- Da! răspundea el mandru.

- Cine-i la telefon? Iepure?

- Da! îi auzeam glasul curios.

- Aici puşca! Poc!!!

Şi închideam.

De câte ori sunam şi îi făceam figura, de-atâtea ori pica şi Iepure în plasă.

Iepure a rămas de pomină în liceu, când a venit întro pauză fugind ca împuşcat în curtea mare plină de elevi, strigându-l disperat pe Costi, cu accentul lui ardelenesc:

- Bă' Costi, hai urjent la poartă că ti-e caută dooă muieri pân telefoanie!

Când terminam cu Iepure, ne înghesuiam toate-n cabină şi începeam iar să sunăm, formând un număr la întâmplare:

- Alo, aici controlul telefoanelor!

- Da, zicea omul de la telefon.

- Facem o probă de microfon.

- Da, sigur!

- Vă rog repetaţi după mine: unu...

- Unu, zicea omul.

- Doi...

- Doi.

- Trei...

- Trei.

Şi izbucneam în râs:

- Pe patru îl învăţăm mâine!

Într-o bună seară, de ziua lui Carmen, am încins un chef de noapte, la noi în dormitor. Am prins un post la radio cu muzică de disco, am pus-o în surdină şi am aprins mai

multe lumânari pe care le-am aliniat în şiruri, pe pervaz. În atmosfera astfel încropită, ne-a apucat un dans turbat, înghesuindu-ne în cerc sau făcând slalom printre paturi.

Când toată energia ne-a pierit, am inventat o altă joacă: am început să punem nume dormitoarelor, în funcţie de fetele care stateau în ele. Şi ca să fie treaba făcută ca la carte, am rupt foi din caiete şi-am scris frumos pe fiecare numele respective, apoi încet, pe întuneric, ne-am dus afară pe coridor şi le-am lipit pe uşi.

Pe uşa cu cele mai nesuferite fete am scris: „Morga-cadavre electrocutate". Pe uşa unora care tricotau din greu: "Lucru de mână. Să ţesem frumos". Pe uşa moldovencelor: „De neamul moldovenilor, din ce ţară au ieşit strămoşii lor", pe uşa de studiu: „Camera de tortură", pe anticamera WC-ului: „Sala de aşteptare" şi pe WC „Gara". Am pus şi pe uşa noastră o hârtie: „Cei patru muşchetari".

După ce-am terminat şi cu aventura asta, cred c-o fi fost vreo două noaptea, c-am început să obosim şi ne-am băgat în pat. Am adormit rapid şi am uitat geamul deschis şi lumânările aprinse, acolo pe pervaz.

La patru dimineaţa, ne-a invăluit un fum înnecăcios şi-am început să ne trezim. În ochii buimăciţi, a apărut, sinistru, o lume de coşmar: în cameră plutea un nor greoi de fum şi o lumină vie tâşnea dintre ferestre: luase foc pervazul!

Norocul nostru a fost că nu aveam perdele. Ne-am ridicat tehui din pat şi-am încercat să-l stingem. Am reuşit cumva, cu pături şi cu perne, dar a rămas pervazul fără vopsea şi înnegrit. Ne-am apucat să-l răzuim c-o lamă de cuţit, că poate, poate-om reuşi să scoatem înnegreala.

Carmen, încă somnoroasă, stătea pe pat şi ne privea cum răzuim pervazul. A început apoi să râdă, cu râsul ei molipsitor şi imitându-ne pe noi şi-a întins mâinile în faţă, făcându-se că raşchetează:

-Raşcheta, koniec film! tot repeta printre sughiţuri.

Îşi amintise de filmele ruseşti, la modă pe atunci şi-acum voia să sugereze că filmul s-a terminat şi-a început raşchetarea.

Ne-am pus apoi şi ne-am culcat încă vreo două ore. La şase dimineaţa, când era ora „deşteptării', am auzit o forfotă ciudată afară-n coridor: zvonuri de paşi, discuţii şi hohote de râs. Ne-am scos capul pe uşă şi am descoperit misterul: colegele de palier vazuseră biletele. Umblau fetele în capoţele roz de la o uşă la alta, distrându-se de mama focului.

Peste vreun sfert de oră, în dormitorul nostru, Carmen îmbracată într-un capot subţire, plisat şi vaporos, vopsea de zor pervazul. Făcuse rost de la portar de nişte vopsea albă. Dădea încet cu pensula şi fredona un cântec.

Multă vreme după aceea, în mijlocul orelor de clasă, se întorcea deodată spre noi cu gura până la urechi şi-şi rotea mâinile, conspirativ:

- Raşcheta, koniec film!

CAP. 16 POVESTE DE IUBIRE

În clasa a XI-a eram adolescenţi şi tinereţea a înflorit în noi. Am început să ne privim colegii cu ochi mai curioşi

şi, deseori, în dormitor aduceam vorba despre ei şi îi analizam. Unul dintre colegi era un flautist subţire, înalt, cu părul creţ, pe nume Darius. Era cel mai frumos dintre colegi, febleţea multor fete şi el, conştient de asta, cuceritor latin, ieşea pe rând cu fiecare, două-trei săptămâni, lăsându-le pe toate îndrăgostite fără vreo speranţă.

În tabăra fetelor aveam şi noi o frumuseţe, Denisa, o violonistă ca-n poveşti, cu părul negru şi lung şi cu ochii verzi ca smaraldele.

Tot povestind aşa despre băieţi, veni într-o seară vorba despre Darius. Fete fiind, eram revoltate de tacticile lui şi-am hotărât să-l punem cu botul pe labe. Denisa se înflăcără şi se porni pe fapte mari, zicând că îi va face şi ea lui exact ce a făcut şi el cu alte fete, ca să mai sufere şi el. Ne-am prins rapid în joc şi am pus chiar pariuri, că îl va cuminţi sau nu Denisa, pe loverul latin.

Zis şi făcut. Începând de-a doua zi, Denisa făcea ea ce făcea şi tot mereu avea ceva de discutat cu Darius, ba să împrumute de la el vreo carte, ba să-l întrebe câte ceva, ba să schimbe cu el impresii despre cine ştie ce, aşa că amândoi au început să fie văzuţi din ce în ce mai des împreună. În timpul orelor, Denisa îi arunca priviri şăgalnice cu ochii aceia sclipitori şi verzi şi Darius se întorcea discret, din ce în ce mai insistent şi se uita lung la Denisa, cu fruntea sprijinită-n palmă, ascunzându-şi privirea de ceilalţi. Noi chicoteam pe-ascuns înveselite şi seara ne adunam să povestim şi să ne distrăm pe seama ocheadelor lui Darius.

Lucrurile au mers tot mai departe şi Darius s-a oferit într-o seară sa o conducă pe Denisa la internat iar drumul de zece minute s-a transformat într-unul de o oră, cu ocolire prin parcul mare. Noi o aşteptam pe Denisa cu sufletul la gură în dormitor, să vedem cum a evoluat

situaţia. A apărut Denisa veselă şi-a început să râdă, povestindu-ne cum s-au plimbat ei pe aleile cu frunze, ţinându-se de mână. El a vrut să o sărute dar ea s-a tras „timidă", lăsându-i doar speranţe pentru viitor.

Acum se punea întrebarea dacă pariul se considera îndeplinit, pentru că era clar că băiatul se prinsese în cursă. Trebuia să urmeze faza cu părăsirea. Unele dintre noi nu erau însă lămurite:

-Ce-i aia o plimbare-n parc? Poate-a avut chef băiatul să se plimbe! Şi c-a vrut să te sărute, asta nu-i o dovadă, că exact aşa a făcut cu toate! Vrem să-l vedem îndrăgostit lulea şi-apoi abandonat, sedus şi părăsit, c-aşa ne-a fost pariul!

Cele mai înverşunate erau cele care-i căzuseră în plasă:

- Să-l faci să sufere! Aşa a fost pariul, nu să vorbiţi voi de-a lela şi să umblaţi prin parc!

- Ok, zise Denisa, am să v-aduc dovezi!

De-a doua zi atacurile se intensificară şi Denisa era tot mai frumoasă şi mai cuceritoare. La şcoală cei doi erau aproape tot timpul împreună şi-au început să semene cu un cuplu oficial. După ore, urma plimbarea rituală prin parc. Denisa nu mai zicea nimic şi se purta ca o îndrăgostită. Darius era tot mai prins şi nu mai avea o clipă de linişte dacă nu-i arunca Denisei priviri furişate şi-n pauze venea lângă ea în bancă şi-şi vorbeau în şoaptă, tâmplă lângă tâmplă.

Deja consideram pariul pierdut, că Denisa părea şi ea îndrăgostită, când într-o seară, veni îmbujorată în dormitor şi ne dădu vestea cea mare:

- Ei, azi i-am dat papucii!

Am sărit toate pe ea, cerându-i amănunte. Noi eram deja convinse că a pierdut pariul.

-Cum să pierd pariul?! Nu v-am spus că nu mă las? Voi aţi vrut dovezi şi-aţi zis să sufere! Acum, după câte ştiu eu, suferă!

-Şi totuşi, ce-aţi făcut?

Denisa se dezvinovăţi:

-Oricum, a trebuit să ne şi sărutăm!

-Aha! Şi cum a fost?

- Aşa şi-aşa, a zis Denisa. Atunci mi-a zis că mă iubeşte!

-Uauuu!!!

Toate fetele erau în delir:

- Şi tu ce-ai zis?

-I-am zis că nu-l cred, c-a avut până acum o grămadă de prietene.

-Şi?

-A insistat că mă iubeşte, dar m-am făcut supărată şi i-am zis că la mine nu merge cu minciuni, aşa că să mă lase-n pace!

-Şi?

-Şi el a insistat şi eu i-am zis să se mai gândească şi mă sune azi la nouă, să-mi zică dacă e adevărat.

Noi am rămas stupefiate de ideea asta şi ne-am uitat la ceas. Era aproape nouă. Ne-am dus repede în hol şi-am aşteptat înfrigurate să sune telefonul. La nouă fix a şi sunat.

Denisa a răspuns:

-Alo! şi a acoperit cu palma microfonul.

-Hai, s-auziţi!

Am auzit vocea lui Darius:

-Denisa, eu sunt!

Denisa l-a-ntrebat:

-Ei, Darius, te-ai gândit?

- Da, m-am gândit bine la tot.

Avea o voce tulburată, de parcă nu era a lui.

-Şi? a întrebat Denisa, făcându-ne cu ochiul.

-Să ştii că n-am minţit.

-Adică? a întrebat Denisa.

Darius răspunse sugrumat, c-un glas abia şoptit:

-Te iubesc! M-am îndrăgostit de tine!

Denisa a trântit ca arsă receptorul în furcă şi ne-a privit triumfătoare. Noi am rămas cu gurile căscate. Nici nu am apucat să ne dezmeticim, că a sunat iar telefonul:

-Alo, Denisa?

-Da!

-Ai închis?

-Nu, s-a întrerupt! Dar, vreau să mă gândesc bine la ce-ai zis. Nu ştiu dacă să cred sau nu.

Se auzi vocea pierdută a lui Darius:

-Denisa, te rog, gândeşte-te bine! Niciodată n-am mai simţit aşa ceva!

-Şi câte fete au mai auzit asta?

Darius se precipită:

-Nimeni, crede-mă! N-am mai spus nimănui asta! Şi nici n-am mai iubit pe nimeni. Aşa mă simt de ciudat că mi-e şi frică. Parcă aş fi bolnav!

Denisa s-a uitat întrebătoare spre fetele care ieşiseră cu Darius şi acestea au confirmat cu capul. Băiatul nu minţea.

-Uite Darius, acum închid şi mai vorbim!

-Denisa, te rog nu închide, spune-mi şi tu ceva! Crezi că mai pot dormi?

-Du-te frumos şi culcă-te, că mai vorbim şi mâine! Acum nu mai suna! Dormi liniştit şi somn uşor! şi-nchise telefonul.

Ne-am uitat una la alta:

-De ce tot închizi telefonul? Lasă-l să zică!

-Ce să mai zică, n-aţi auzit destul? Hai că exagerăm!

Iar a început să sune telefonul:

-Denisa, te rog mult de tot, ieşi puţin la poartă în douăzeci de minute, că vin eu până acolo! o rugă Darius, apoi închise telefonul.

Ce mai! Treaba era serioasă! Ne cam pierise cheful de glume şi am plecat în dormitor. Denisa câştigase clar pariul, dar era într-o situaţie ciudată. Nu avusese încă nici

un prieten şi nu i-a mai spus nimeni că o iubeşte. Era înfrigurată şi agitată şi nu mai ştia ce să facă:

-Acum vine să mă vadă! Ce să fac? Să-i zic de pariu?

Noi ne-am uitat una la alta, complet debusolate şi am recunoscut, în fine, că prea am întins coarda. Darius era îndrăgostit şi nici Denisa nu era prea bine. Am ridicat din umeri vinovate şi ne-am spălat pe mâini de toate, ca şi Pilat din Pont:

-Hai, c-am făcut-o lată! Acum tu fă tu ce crezi, că nu ne mai băgăm! şi ne-am retras în paturi, cu nasul ascuns în cărţi.

Denisa, buimacită rău, s-a îmbrăcat în grabă şi a ieşit afară. Noi am rămas dezorientate şi nu ştiam ce să simţim: să râdem că ne-am răzbunat pe Darius sau să ne pară rău că ne-am băgat într-o poveste cu un sfârşit aşa ciudat?

Denisa a venit după o vreme, dar şi mai derutată:

-I-am zis lui Darius de pariu!

- Şi ce-a făcut?!

-A plâns.

-Hai măi, a plâns?

-Da, a plâns. Şi ştiţi ce-a zis? Că nu se supără, că înţelege tot şi recunoaşte că uneori a fost măgar, dar să lăsăm pariul la o parte şi s-o luam de la-nceput.

Noi am rămas uimite:

-Şi ce-o să faci?

-Nu ştiu! Acum mi-e frică şi mie, ca nu cumva să se răzbune.

Şi Darius nu s-a răzbunat. Au trecut zilele uşor, s-au transformat în săptamâni, apoi în luni de zile şi Darius şi Denisa erau tot timpul împreună. S-a înfiripat între cei doi o dragoste adevărată, aşa, ca într-o poveste şi-au devenit de-atunci încolo cea mai frumoasă şi mai dragă pereche din liceu.

CAP. 17 SANDU ŞI MIHAI

Sandu, colegul de la trombon, se autoproclamase şeful găştii de băieţi. Potrivit de statură şi musculos, avea un mers apăsat şi drept şi-un cap impunător ca de statuie, cu buze pline şi cărnoase, numai bune de suflat în trombon.

Avea un stil personal, fiind mereu pornit pe glume seci. Facea un schow savuros, rămânând imperturbabil şi impozant, în timp ce noi muream de râs. Sandu ne privea mirat şi sobru şi nici ne băga in seama.

Ca șef al găștii de băieți, s-a botezat singur Pompei, iar băieții i-au zis ardelenește Pompă cu „o”-ul pronunțat ca pentru „a”, generalul Pompei ajungând în final o pompă banală.

Într-o bună zi, a apărut Sandu la școală cu un geamantan bădăran și jerpelit din carton. L-a deschis tacticos la începutul orelor de cursuri și a scos din el un caiet subțire și un creion, pe care le-a aranjat meticulos pe bancă. Avea un singur caiet pentru toate materiile și creionul respectiv. În rest, geamantanul gol. Noi îl urmăream intrigați și Mihai, colegul de bancă, un trompetist fercheș, a îndrăznit să îl întrebe:

-Ce faci, mă' Pompă, cu valiza aia?

Sandu s-a întors spre el, plin de dispreț:

-Tu nu vezi hebereule, că mi-am adus rechizitele la școală?

-Da' bine frate, în măgăoaia aia?

Sandu a încremenit oripilat, și-a închis troznind geamantanul și s-a întors spre Mihai, privind parcă prin el:

-Evident, deșteptule, doar n-ai fi vrut să le aduc în mână!

A venit el așa vreo câteva zile cu geamantanul ăla aproape gol la scoală și într-o zi, la sfârșitul orelor, Mihai, grăbit să plece la o întâlnire, l-a rugat pe Sandu să-i ducă și lui la internat vreo două-trei caiete, că tot avea geamantanul gol.

Sandu s-a întors surprins, uluit de-așa obrăznicie și i-a mormăit scârbit, în timp ce-și închidea valiza:

- Ce tupeu ai, tovarășe! M-ai găsit pe mine de fraier? Da' ce, tu nu ai geamantanul tău?!

Cu Sandu și Mihai au fost multe întâmplări, dar una n-am putut s-o uit. În ultimul trimestru, toți cei din clasa a XII-a dădeam câte un recital cu public, în sala mare a liceului, să ne rodam programul de admitere. Mihai și-a pregătit frumos programul pentru trompetă, a studiat cuminte și-n săptămâna recitalului, a făcut invitații și a lipit afișe în școală și pe stradă, civilizat, ca toată lumea.

În seara cu pricina sala era aproape plină şi Mihai şi-a cântat impecabil repertoriul, dar la ultima piesă nu se ştie ce l-a apucat pe Sandu, că s-a pus în primul rând cu o

lămâie tăiată în mână şi i-a făcut un semn discret lui Mihai, când acesta a intrat pe scena cu piesa de final.

A început apoi să muşte pe furiş din lămâia grasă, strâmbându-şi gura strepezită de acreală şi Mihai, fără să vrea, privindu-l mereu cu coada ochiului, încet dar sigur, a început să saliveze. De unde până atunci toate-i ieşiseră perfect, a început deodată omul să dea rateu după rateu, să chiţăie şi să falseze, pierzându-şi aderența pe muştiuc din cauza salivei.

S-a oprit, a scos muştiucul, l-a scuturat, a scuturat trompeta pe podeaua scenei de s-a udat podeaua-n jur şi a reluat melodia, încercând să îl ignore pe Sandu, ce jubila în primul rand. Dar ca un făcut, privirea îi fugea mereu la Sandu şi văzându-l cum muşcă din lămâie cu atâta lăcomie, a început din nou să saliveze. Ce mai, piesa a ieşit de toată praştia, de se uitau oamenii din public de la unul la altul încurcaţi, neştiind ce sărăcie să mai creadă. Pe Sandu nu-l vedeau decât vreo câţiva dintre noi, care eram aproape. Oricum, cu chiu cu vai, mai scuturând şi mai cântând, după ce a udat scena în jurul lui ca după ploaie, a terminat Mihai şi recitalul. Spectacolul a fost frumos, că-n rest cântase minunat, aşa că lumea l-a felicitat şi l-a aplaudat.

Ajungând supărat la internat și împărțind același dormitor, Mihai l-a găsit pe Sandu tolănit ca un sultan și flecarind fără vreo grijă cu băieții. Văzându-l atât de nonșalant și fără jenă, s-a înroșit de-odată mai ceva ca un curcan și s-a îndreptat amenințător spre el. Sandu nici măcar n-a încercat sa fugă, ci a sărit ca ars din pat și s-a înghesuit în cel mai apropiat colț de perete, ghemuit cu capul în jos, cu spatele la Mihai și cu palmele strâns lipite de gură:

- Orice, da’ nu da în buză, că poimâine am examen!

Mihai s-a oprit milos și s-a gândit. S-a dus apoi întins în baie și a umplut ochi o galeată cu apă și abia târând-o de toartă, a turnat-o în patul lui Sandu. Sandu l-a privit stupefiat dar a înghițit în sec, știindu-se vinovat. Văzând că Sandu nu zice nimic, Mihai a ieșit din nou și a venit cu o altă galeată plină, pe care a turnat-o iar în patul lui Sandu, tacticos și cu încetinitorul, privindu-l insistent. Sandu a început să freamăte nervos, dar tot fără vreo intenție activă. Mihai l-a privit din nou, a mai venit cu o găleată și i-a turnat-o iar în pat.

Atunci Sandu s-a ridicat hotărât, a luat scurt găleata de la Mihai, s-a dus în baie și s-a întors cu ea plină ochi. S-a uitat lung la Mihai și i-a turnat încet apa în pat. S-au măsurat apoi unul pe altul, ca doi cocoși. Mihai și-a întors capul îngândurat, a întins mana și cu un gest blând, ca de la sine înțeles, a luat găleata de la Sandu, s-a dus, a umplut-o și a turnat-o în patul lui Sandu. Sandu a așteptat răbdător, apoi a apucat de toartă fără vreo împotrivire din partea lui Mihai, s-a dus în baie și a venit iar cu găleata, golind-o în patul lui Mihai. Mihai a luat găleata, a umplut-o și a turnat-o în patul lui Sandu și totul s-a repatat așa, vreme de vreo jumătate de oră, ajungând ca în final să se ajute reciproc, umplând fiecare găleata celuilalt și întinzându-i-o, ca acesta să i-o toarne licărind, în pat.

După ce inundația s-a întins în dormitor și colegii au început să se revolte, cei doi au luat o matură și s-au apucat meticulos de strâns apa în aceeași găleată, cărând-o înapoi afară. Au venit apoi solemni cu niște cârpe deșirate, au șters frumos pe jos, au dat și lustru, și-au luat

saltelele și lenjeria de pat și le-au întins cu grijă afară, atenți să nu rămână pliuri. Au dispărut în pod și-au apărut târând cu greu în urma lor o saltea veche și gălbuie, pe care-au aranjat-o cu mult bun gust și plini de atenție pe

unul dintre paturile lor. Și-au întins apoi satisfăcuți halatele de baie curate peste ea, și-au pus la cap un vraf de haine rulate sul și s-au culcat obosiți ca doi copii, dormind spate în spate, acoperiți până în gat cu păturile de cămin albastre cu dungi albe.

CAP. 17 ALE TINEREŢII VALURI

Cei mai mulți dintre noi nu și-au găsit perechea în liceu și chiar dacă s-au mai înfiripat mici pasiuni, vâltoarea tinereții, nepăsarea vârstei sau entuziasmul exagerat și energia debordantă au ocolit orice început de iubire, pentru că rar sunt cei suficient de maturi care să poată iubi serios încă din prima tinerețe. Așa că ne-am distrat și noi cu tot felul de întâmplări, care-au venit să ne amuze.

Într-o seară m-am dus cu Vali, o violonistă, la Lacto Vegetarian, localul nostru preferat, unde puteam să ne înfruptăm cu bani mărunţi dintr-o mămăliguţă cu brânză şi smântână, ce ne-amintea de casă.

După un timp, la masa noastră s-au aşezat şi doi băieţi şi-am început să mai vorbim de una şi de alta. Ne-au spus că sunt elevi ca noi, dar la Liceul economic. Nouă ni se părea ciudat ce învăţau ei la şcoală, că n-auziserăm în viaţa noastră de conturi şi balanţe. În schimb, băieţii păreau destul de informaţi în ce privește muzica, chiar le plăcea muzica simfonică. Tot povestind aşa, am început să ne împrietenim, ca tinerii de vârsta noastră.

Ne-au condus la internat şi ne-au invitat să mergem a doua zi la un film la Republica. Am intrat cu Vali în

cămin, înghiontindu-ne şi râzând pe infundate. Mămăliguţa noastră cu brânză s-a transformat în întâlnire dublă.

Ştiam deja care ne va fi perechea, c-aşa veniserăm şi în drum spre internat şi-am început să îi analizăm. Al meu era un blond înalt cu ochi albaştri, tăcut şi reţinut şi al lui Vali un brunet mai scund, dar foarte vorbăreţ şi vesel.

Am ieşit la film a doua seară, apoi prin parcul mare după-masă, apoi la altă cină, plimbându-ne mereu toţi patru. Ni s-a părut ciudat era că nu vorbeau deloc despre şcoala lor, în schimb ne întrebau pe noi câte în lună şi în stele despre compozitori şi muzică. Ne-am gândit încântate c-or fi băieţii melomani şi, văzându-i plini de interes, le-am explicat cu dragă inimă tot ce voiau, ba chiar i-am dus cu noi la operă şi-apoi la Filarmonică.

Ne-am întâlnit aşa, vreo lună, şi-aproape c-a venit Crăciunul. Ne-am dus cu Vali într-o seară la catedrala ortodoxă, unde ştiam că an de an era concert de sărbători. Cântau acolo în biserică elevii de la seminar, adică viitorii preoţi.

S-a adunat lumea buluc şi am intrat şi noi în catedrală, înaintând cu greu către altar, ca să ajungem lângă cor. Au apărut seminariştii, cu toţii în sutane negre, s-au înşirat pe patru rânduri şi-au început să cânte, în liniştea bisericii, superbele colinde de Crăciun. Era maiestuos. Întreaga catedrală vibra şi răsuna de vocile lor bărbăteşti şi toată lumea asculta, cuprinsă de smerenie.

Când mă simţeam eu mai transpusă, am simţit-o pe Vali că mă trage insistent de mânecă. M-am uitat intrigată la ea şi am văzut-o căscând nişte ochi cât cepele la corul de seminarişti. S-a aplecat spre mine şi mi-a şoptit agitată să mă uit bine, pe ultimul rând, la mijloc.

Mă uit şi eu şi, ce să vezi?! Era minunea lumii! Băieţii noştri frumuşei, de la Liceul economic, stăteau aliniaţi cuminţi, în rând cu toţi seminariştii, în lungile sutane negre şi intonau de mama focului colinde de Crăciun! Priveam şi nu-mi venea să cred şi m-am întors spre Vali, total stupefiată: contabilii noştri-n sutane, cântau în corul popilor!!!

Am stat aşa înmărmurite vreo câteva momente şi-apoi, când ne-am dezmeticit, ne-am strecurat afară, oprindu-ne pe trepte. Am început să râdem ca nişte apucate, acolo-n faţa catedralei, până s-a revoltat mulţimea ce asculta la uşă.

Am coborât repede-n stradă şi am luat-o spre cămin, râzând deja cu lacrimi. Abia vorbeam, printre sughiţuri:

-Măi, ăştia doi sunt preoţi!

-A naibii de mai ştiu ce sunt, dar colindau cu popii!

- Şi-aveau sutane negre!

Şi-am început să hohotim ţinându-ne de burtă, de se uita lumea la noi. Totuşi, eram nelămurite:

-De ce ne-or fi minţit?

Ne-am frământat noi ce ne-am frământat în drum spre internat şi odată ajunse acolo ne-am dus aţă la pedagogă şi am luat-o la poveşti. I-am spus ce s-a întâmplat şi-am întrebat-o ce-ar putea să însemne. A stat o vreme ea pe gânduri şi-apoi ne-a luminat:

- Măi, fetelor! Băieţii de la seminar nu prea au voie să iasă cu fete. Şi încearcă, săracii, să-şi găsească o soţie cât sunt încă în seminar, că după aia îi repartizează în vreun

cotlon uitat de lume şi nu mai au de unde să aleagă. Aşa că-şi caută neveste şi voi, cu Liceul de muzică, aţi picat taman la ţanc: ei preoţi, voi, profesoare de muzică.

Noi am rămas stupefiate, cu ochii mari şi gurile căscate. Uitându-ne una la alta, am început să râdem şi mai tare. Din prezumtive neveste de contabili, ne-am pomenit deodată preotese! Am înţeles abia acum de unde atâta interes pentru cultura muzicală şi-atâtea cunoştinţe de muzică simfonică.

Tot cugetând aşa, ne-am hotărât că-n marş forţat nu vrem s-ajungem preotese şi că băieţii noştri va trebui să-şi caute alte neveste. Dar cum niciuna n-avea chef să dea vreo explicaţie, ne-am înţeles să-i evităm, până scăpăm de ei. Uşor de zis, greu de făcut!

Băieţii nu ne-au mai slăbit: ne-au căutat a doua zi, dar li s-a spus că am plecat, că nu suntem în internat. Au revenit a treia zi şi-a patra zi la fel. Nu renunţau nicicum! Eu şi cu Vali, disperate, ne-am consemnat în internat şi am ramas acolo, sechestrate, seară de seară în cămin, de groază că îi întâlnim.

Dar într-o vineri seara aveam concert la Filarmonică şi trebuia să mergem la liceu să ne-aducem instrumentele. Am ieşit noi tiptil la şase şi jumătate, crezând că nu ne vede nimeni şi-afară, ce să vezi? Departe-n colţul străzii, au apărut agale seminariştii noştri.

Vali m-a tras de mână c-o mutră îngrozită:

-Vin popii!!

Am zbughit-o pe partea cealaltă a străzii şi ne-am ascuns după un container. Vis a vis de internat era un depozit de jucării şi tot timpul erau pe trotuar împrăştiate câteva containere de fier. I-am pândit de-acolo pe furiş şi

i-am văzut cum s-au oprit la poartă, chiar în faţa containerului, ca să ne-aştepte.

S-au sfătuit în şoaptă între ei, apoi au venit şi ei după container, ascunzându-se în partea opusă, aşa că stăteam acum după acelaşi container, noi într-o parte şi ei într-alta, pândindu-ne unii pe alţii, atâta doar că noi ştiam de ei.

Şi-au început să vorbească în şoaptă:

-Ce crezi, ies afară?

-Trebuie să iasă, c-au concert.

-Dar n-am ajuns prea târziu?

-Nu, că-i abia şase şi jumătate. Mai stăm aici şi le vedem când pleacă. În cel mult o oră ies afară!

Ne-am uitat îngrozite una la alta: popii aveau de gând să stea acolo o oră întreagă şi noi trebuia să plecăm după instrumente! Ne-am făcut semne disperate că ce ne facem, apoi am început să ascultăm înfrigurate mişcările lor de după container. Tăceam chitic uitându-ne mereu la ceas şi ciulindu-ne încordate urechile. Nu prea erau vorbareţi băieţii, dar îi auzeam foarte clar cum se foiesc pe partea cealaltă a containerului, la câţiva paşi de noi. Şi-au început să se învârtă. Şi aşa cum se învârteau ei în jurul containerului aşa ne învârteam şi noi, rămânând tot timpul pe latura opusă. Dacă priveai de sus era de râsul curcilor, dar nouă nu prea ne ardea, că trebuia să mergem la concert.

La un moment dat, pe poarta internatului au început să iasă fetele, ca să meargă la liceu după instrumente. I-am auzit pe popii noştri cum le strigă şi cum se duc la ele ca să întrebe de noi. Atunci tiptil, tiptil, ne-am furişat rapid după următorul container, apoi după următorul şi

văzându-i prinşi în discuţia cu fetele, am luat-o uşor, uşor pe trotuar, prin spatele lor.

Una dintre fete ne privi surprinsă, dar i-am făcut semne disperate să nu scoată nicio vorbă şi am luat-o repede la pas spre colţul străzii, de unde-am început să fugim mâncând pământul. Fetele au înţeles mesajul şi i-au ţinut pe popi de vorbă până am dispărut noi după colţ.

Şi-acolo, tunde-o frate! Am început să alergăm izbindune de oameni, fără sa ne mai pese, cu sufletul la gură, abia putând să mai suflăm de fugă şi de râs.

Nu cred că popii au observat ceva, dar cred că s-au cam săturat să ne pândească pe la colţuri şi să ne caute degeaba, aşa că nu i-am mai văzut iar mie şi lui Vali ne-a devenit absolut clar că nu ne-a fost predestinat s-ajungem preotese.

CAP. 19 LIMBA ROMÂNĂ ŞI MATEMATICĂ

Din câtă cultură generală am învăţat în şcoală s-a mai lipit şi de noi câte ceva, mai ales c-am avut profesori buni. Cu doua materii am rămas nedumerită, cu Româna şi matematica şi nu sunt lămurită nici acum.

Limba Română a fost singura materie la care nu aveam probleme. Am avut întotdeauna o mare pasiune pentru lectură, aşa că orele de Limba Română mi s-au părut uşoare. Nu trebuia să mai învăţ mare lucru, pentru că citisem demult tot ce ni se preda, dar media nu am avut-o mai mare decât nouă, că niciodată că nu-mi făceam caietul de lecturi particulare. Mi se părea absurd să povestesc ce am citit şi nu-mi pierdeam timpul cu asta. În rest aveam doar zece, dar la lecturile particulare luam

trimestrial un doi. Când trebuia să ducem caietul la şcoală, profesorul doar se oprea în faţa băncii mele şi mă privea întrebător iar eu îi ziceam cu capul în pământ:

- Doi.

Am citit o grămadă de cărţi, dar „Neamul Şoimăreştilor" a lui Mihail Sadoveanu n-am reuşit să o citesc şi pace. Pur şi simplu m-a chinuit. Am început-o de câteva ori, dar pe la jumătatea cărţii o aruncam cât colo şi n-am reuşit s-o termin vreodată.

Culmea ghinionului a fost că la o teză ne-a picat tocmai „Neamul Şoimăreştilor" şi-a trebuit să descriem o bătălie de-a lui Ştefan cel Mare. Când am văzut subiectul am înlemnit şi, ca să nu fiu chiar atât de impertinentă încât sa plec sau să nu scriu nimic o oră întreagă, m-am apucat să descriu bătălia de la Călugăreni a lui Mihai Viteazu', schimbându-i doar numele cu al lui Ştefan cel Mare. Ca să treacă timpul am scris tot ce mi-am amintit, până şi cum i-au sărit lui Sinan Paşa doi dinţi din gură şi-am încropit aşa vreo şase pagini, pe îndelete. Am dat lucrarea la sfârşit şi am zbughit-o afară, ca nu cumva să mă agaţe profesorul.

La următoarea oră, ce să vezi?! Minunea lumii! Cine luase zece in teză? Eu! Mi-am luat hârtiile curioasă şi m-am întors în bancă. M-am uitat atentă peste teză şi era tot aia, cu bătălia de la Călugăreni şi Sinan Paşa. M-am hlizit pe tăcute. Profesorul plictisit, nici măcar n-o citise, ci i-a pus doar la sfârşit un zece, ca de obicei. Cred ca era sătul până peste cap să ne citească toate prostiile.

Ce n-am putut eu să înţeleg şi pace era felul în care despicam firul în patru pe câte-o poezie sau lucrare şi analizam fiecare cuvinţel şi fiecare frază sau întorceam personajele pe faţă şi pe dos, de bieţii poeţi sau prozatori

ar fi rămas uimiţi de-ar fi putut să audă ce interpretări ciudate inventam.

De-atâtea analize stilistice pierdeam cu totul vraja poeziei şi ne pierea tot cheful să mai citim vreodată literatură romana. În loc de asta, mai bine ni s-ar fi predat şi nouă măcar o oră pe săptamână literatură universală, că ne-am fi ales cu mult mai multe. Aşa, a trebuit să descopăr singură marii scriitori ai lumii şi să-i citesc haotic, aşa cum îi găseam, fără nici o sistematizare şi fără îndrumare.

La Română băteam cu toţii apa-n piuă, strivind fără vreo jenă corola de minuni a lumii. Că ce a vrut să zică poetul şi ce să înţelegem noi din asta, de parcă toţi profesorii de Română l-ar fi cunoscut personal pe Blaga şi pe ceilalţi şi ar fi stat cu ei la un pahar. Ştiau perfect de ce n-au pus virgula aici şi de ce au pus-o dincolo. Cu ce ne-a ajutat nu ştiu, că dacă nu simţeai de prima dată poezia n-o mai simţeai oricum, mai ales după ce o tocai mărunt ca pe un pătrunjel şi o lăsai vlăguită şi seacă.

Profesorul de Limba Romana, bărbat finuţ şi sensibil, nu se certa cu noi, nu zbiera şi nu vorbea urât. Dacă ceva nu-i convenea, ne făcea doar semn cu mâna spre uşă şi ne invita subtil pe coridor, să vedem cât e ora, că de-acolo se vedea ceasul din turnul bisericii cu crucea de aur. M-am uitat şi eu de câteva ori, ca şi ceilalţi. Înapoi nu mai venea niciunul, că asta era ideea.

Până când într-o zi, Nicu, colegul de la percuţie, îl lăsă perplex pe profesorul de română când se întoarse şi-l informă rânjind:

- Două şi-un sfert!

Cu matematica ne descurcam ca toată lumea dinaintea noastră şi alţii după noi. Oricum nu ne-au folosit la nimic

formulele alea sofisticate, aşa cum nu au folosit nimănui, în afara matematicienilor înşăşi şi poate, nici chiar lor. Mult mai de folos ne-ar fi fost să avem mai multe ore de engleză, franceză sau germană, ca locuitori ai unei ţări mici, care depind mereu de alţii. Dacă orele inutile de matematică le-am fi folosit pentru limbi străine, mulţi dintre noi ar fi avut un viitor mai sigur.

Profesorii de matematică se simţeau ca peste tot, genii pustii, dar în liceul nostru nu prea-i băgam în seamă, mai ales că ne fuseseră scoase din programa şcolară capitole întregi, integrale, derivate şi, sinceră să fiu, nimeni nu le-a simţit vreodată lipsa, nici chiar cei care s-au dus apoi la alte facultăţi. Şi nimeni nu s-a descurcat mai rău în viaţă din cauza asta şi nici mai bine, cei care le ştiau.

Ce m-a amuzat cel mai mult a fost ultima oră de curs din clasa a XII-a, când profesoara, după ce ne-a chinuit patru ani cu formulele ei complicate pline de litere şi cifre, ne-a prezentat pe scurt teoria Bolyai-Lobacevski şi geometria neeuclidiană. Ne-am trezit dintr-o dată năuciţi, că tot ce-am învăţat până atunci cu chiu cu vai era egal cu zero, că nu există linii drepte ci doar curbe, chiar spaţiul curbându-se în cosmos din cauza gravitaţiei şi că, de fapt, totul e relativ!

Ca niciodată la orele ei, am stat toţi cu gurile căscate urmărindu-i curioşi teoriile şi chiar punându-i întrebări, de s-a mirat şi ea de noi:

- Măi copii, abia acum îmi dau seama ce multe-am fi putut noi discuta!

Ne-am simţit flataţi tardiv, dar noi aveam deja o grămadă de profesori de muzică ce voiau insistent să discute cu noi.

Am plecat de la ultimul curs cu capul plin de imaginaţie matematică şi-am început să dezbatem înflăcărați pe coridor teoria ciudată, când Horia, violoncelistul, ne-a oprit ferm c-o mână şi-a apucat caietul şi l-a trântit pe jos, călcându-l mărunt în picioare:

- Ia uite băi ce aiureală! După ce ne-a frecat la melodie cu toate prostiile în toţi anii aştia, ne-a spus abia acum că drumul cel mai scurt dintre două puncte e linia curbă. De zicea aşa de la început, învăţam matematica într-o oră!

Şi-a tras concluzia dintr-una:

-Să ştiţi că ceva nu-i cuşer în Danemarca!

CAP. 20 DIN CULISE

Muzica mi s-a părut întotdeauna cea mai abstractă dintre arte. E atât de imaterială şi atât de puţin legată de lumea concretă, încât pare că vine dintr-o altă dimensiune. Şi totuşi, e cel mai profund legată de intima vibraţie a sufletelor noastre. Indiferent de preferinţe, aproape toată lumea ascultă muzică şi-n ea se regăseşte toată complexitatea trăirilor umane. Puţină lume ştie însă, cât poate fi de complicată. Nici măcar muzicienii profesioniști nu sunt specializați în toate genurile de muzică, de aceea unii cântă muzică simfonică, alții populară și alții alte genuri.

Dar orice fel de muzică ar fi, vine momentul în care muzicianul iese în public. Şi dintr-o dată totul se schimbă şi, de unde până atunci n-a fost decât el cu muzica lui, se trezeşte că trebuie să cânte în faţa spectatorilor, fară să aibă voie să se oprească şi să spună; „Scuzaţi-mă, mai cânt o dată, că n-a ieşit chiar bine!” Pe scenă, în faţa

tuturor, având doar o singură şansă, trebuie să cânte în câteva minute, mai bine decât a cântat vreodată.

În săliţele noastre din Cluj noi învăţam doar muzică simfonică. Ne petreceam ani lungi de studiu ca să putem cânta câteva minute în faţa unui public. După ce stăteam atâtea ore în şir doar noi cu muzica în micile chilii de mănăstire, venea momentul când trebuia s-o dăruim. Şi astea erau de fapt cele mai importante clipe, fără de care întreaga noastră muncă n-ar fi avut vreun rost.

Luminile rampei, oricare ar fi ele, te aruncă într-un vârtej de sentimente. Nu cred că există vreun cântăreţ care să nu aibă emoţii şi să nu simtă un gol în el când trebuie să cânte in public. La fel şi noi, treceam parcă în altă stare, trăind febril şi interior, cu mult înainte de a începe să cântăm. Ne pregăteam să dăm publicului tot ce simţeam în noi.

Nici nu ne mai dădeam seama câte ticuri aveam şi câte gesturi ciudate făceam înainte de scenă sau de examen: Călina, şefa clasei, plângea ascunsă într-o sală, apoi venea senină, bine dispusă şi vioaie. Horia, violoncelistul, îşi desfăcea nervos şurubul la arcuş şi îi proba într-una lemnul pe dosul întins al palmei. Carmen îşi lua nişte mănuşi groase de parcă era gerul Bobotezei, ca să-i rămână degetele calde şi eu îmi lăsam violoncelul într-o sală de alături şi mă repezeam din când în când, să văd dacă mai ştiu să cânt.

Înainte de concerte sau de examene nu cântam niciunul în forţă, ca să ne păstrăm întreaga energie. Ne încălzeam uşor, cu game şi arpegii şi apoi ne străduiam să ne ţinem „în priză". Evitam orice ne-ar fi putut tulbura şi ne ajutam unul pe altul. Dacă venea vreun coleg la noi în sală în timp ce studiam şi ne ruga să îl lăsăm să-şi facă încălzirea că trebuie să cânte, nici nu se punea problema să-l refuzăm cumva. Ne ridicam şi îl lăsam pe el.

Cel mai des am cântat pe scenă când am avut examen sau împreună cu orchestra, dar am cântat şi singură, la concursurile dintre şcoli.

Odată, la Timişoara, am simţit şi eu ce e acela trac. Am intrat liniştită pe scenă, m-am aşezat pe scaun şi pianista care mă acompania aştepta insistent să-i fac un semn ca să începem. M-am uitat prin sală şi am văzut-o imensă în faţa mea şi plină ochi cu spectatori: de jos de lângă scenă până în fundul salii şi în balcoanele uriaşe, toţi mă priveau atent. Şi ca să fie şocul şi mai mare, mi s-a aprins în faţă un reflector puternic, ce m-a orbit complet.

Am încremenit pur şi simplu simţind atâţia ochi ce s-au fixat pe mine şi câteva secunde am avut senzaţia că am paralizat de tot. Nu mai ştiam nici unde sunt şi nici ce caut eu acolo. Şi printre pete de lumină am zărit-o pe soră-mea în primul rând şi am văzut-o cum râdea şi îmi făcea semne cu mâna. Ca la comandă m-am trezit şi mi-am dat seama unde sunt. Am cântat fără vreo problemă, am luat chiar şi un premiu, dar niciodată n-am uitat senzaţia aceea de paralizie emoţională. A fost ca un coşmar cumplit.

Când erai programat să cânţi pe scenă nu mai era valabilă nici o scuză. Mort, copt, bolnav sau supărat, nimeni nu trebuia să ştie nimic din toate astea. Publicul te aştepta exact atunci şi alt moment nu exista, aşa că necazurile şi bolile trebuiau lăsate deoparte. Odată, am cântat la un concurs în Baia Mare cu o febră de peste 38 de grade şi nimeni n-a făcut vreo tragedie din asta. Doar la sfârşitul concursului, când m-am întors sfârşită la cămin, mi-am stors hainele de pe mine, atât erau de ude.

Când cântam în orchestră era mult mai uşor, că ne simţeam unul pe altul şi ne încărcam cu energie. Eram uniţi şi plini de forţă şi ne priveam încrezători. Chiar dacă vreunul mai greşea, era acoperit de ceilalţi şi nu se

observa nimic. Mai rău era de bieţii suflători, că ei erau cam singuri şi de la ei se auzea orice falset. Dar avea grijă dirijorul să ne facă să visăm şi noaptea partitura.

Roman, dirijorul din ultimii ani de liceu, alegea nişte piese superbe şi sala era plină întotdeauna. Studiam câte opt ore cu orchestra pe săptămână şi în practică aproape opt ore în fiecare zi. Nu se lăsa până nu ne ieşeau toate pasajele şi se oprea doar când simţea că mai mult de atât nu se poate.

Partiturile erau marcate din loc în loc cu litere, şi Roman ne spunea doar: „de la A" sau „B" sau „C" şi ne oprea de câte ori credea, repetând într-una. Ba nu cântau bine viorile, ba erau prea tare contrabaşii, ba nu le ieşea ceva suflătorilor sau nu ţineam ritmul ca lumea, aşa că repetam mereu. Când era vreun pasaj mai complicat, ne avertiza din timp:

- Să studiaţi acasă, că mâine vă ascult pe rând!

Şi chiar ne asculta. Şi separat şi împreună, până ieşea totul perfect. Când considera că totu-i gata programa concertul şi începeam repetiţiile la Filarmonică. Comparativ cu sala noastră din liceu, sala de concerte a Filarmonicii avea o acustică specială şi abia acolo simţeam cu adevărat cum sună întreaga orchestră. Începeam să ajustăm nuanţele: unele pasaje trebuiau cântate mai forte, altele mai piano, echilibram partidele de instrumente, aşa încât aveam şi-acolo destule repetiţii.

Înainte de concerte ne încălzeam fiecare în liceu, apoi ne îmbrăcam în alb şi negru şi ne duceam la Filarmonică. În spatele scenei era o sală înghesuită unde ne despachetam instrumentele şi ni le acordam după diapazon, apoi ne înşiram la uşă, vioara I, a II-a, viola, violoncelul, contrabaşii, instrumentele de suflat şi, la sfârşit percuţia.

Când aveam şi solişti, aceştia se încălzeau într-o sală micuţă lângă hol şi toată lumea îi lăsa în pace, ca să „se adune”. Ştiam cu toţii cât sunt de emotionaţi şi că au nevoie de tabieturile lor, ca să se stapânească.

Mi-a rămas în minte un coleg pianist, cu care am cântat concertul de Ceaikovski. Îl ştiam toţi că nu-i prea vorbăreţ, dar în seara concertului n-a mai scos chiar nici un cuvânt şi s-a refugiat în sala micuţă din culise. Ne-am aruncat ochii pe uşă şi l-am văzut mai alb ca varul, c-o faţă imobilă şi transpusă. Ne-am speriat că i s-o fi făcut rău şi l-am chemat repede pe Roman că s-a îmbolnăvit pianistul, dar el ne-a liniştit zâmbind, zicându-ne că aşa-i el tot timpul când se concentrează şi să-l lăsăm în pace.

Când venea vremea să începem, Roman întredeschidea uşor uşa masivă dinspre scenă şi ne spunea cam câtă lume e în sala de concert, apoi, ne mai verifica odată şi ne întreba pe fiecare în parte dacă suntem în regulă şi deschidea larg uşile, spre sala de concerte.

E greu de explicat senzaţia pe care o aveam intrând pe scenă, în ropotele de aplauze ce răsunau uriaş din sală. Vibraţia sălilor de concerte nu se transmite doar de la cântareţi spre public ci şi de la public către scenă. Se aude fiecare zgomot, fiecare foşnet şi fiecare tuse şi reacţia publicului se simte perfect.

Am ascultat nenumărate concerte şi ca spectator, uneori interpretate memorabil. Dar nimic nu se compară cu senzaţia pe care o ai când eşti acolo în orchestră, unde simţi totul cu şi mai mare rezonanţă, când ştii aproape pe de rost fiecare notă pe care-o cântă fiecare instrument, când simţi cum vibrează scena sub tine şi publicul te soarbe din priviri şi tot sufletul tău, întreg, e dăruit spre ceilalţi, ca şi al lor spre tine, într-o perfectă armonie, ca într-un abandon ceresc.

CAP. 21 GAUDEAMUS IGITUR

Au trecut uşor anii de şcoală şi apoi anii de liceu, cu aventuri şi muncă din zori şi până-n seară şi ne-am trezit cu toţii ajunşi ca prin minune tineri elevi în clasa a XII-a.

Au fost şi lucruri bune, au fost şi lucruri rele, ne-am simţit uneori cei mai urâţi şi alteori cei mai frumoşi copii, am avut şi decepţii şi împliniri, şi iubiri ascunse şi trădări şi neînchipuitele poveşti de dragoste adolescentină.

Toate s-au adunat mănunchi şi ne-au aşteptat în ultima zi de liceu, transpunse în trandafirii pe care cei din clasa a XI-a le-au pregătit în miez de noapte, pentru noi.

Era întreg liceul îmbrăcat în haine de sărbătoare închinate celor care plecau, tradiţie care se pierdea în vechimea liceului de muzică, moştenită romantic, de la un an la altul.

În noaptea de dinaintea festivității de absolvire, cei din clasa a XI-a puteau să facă ce voiau, erau învoiţi și din cămine, dar dimineața întrega școală trebuia să fie decorată cu crengi de brad, cu trandafiri și cu garoafe. Tot liceul era înmiresmat. Crengi bogate de brad împodobeau ușile și coridoarele, presărate cu trandafiri și garoafe de toate culorile. Mănăstirea arăta ca un palat.

Noi cei dintr-a XII-a ne trezeam devreme, ne îmbăiam și ne îmbrăcam cu cele mai frumoase costume pentru concerte, fetele cu fuste negre și bluze albe încărcate cu dantele și zulufi iar băieții în costume lor sobre de concert, cu bluze albe și papioane delicate la gat. Era ziua noastră, în care putem să mai întârziem, că toată lumea ne aștepta, oricum, numai pe noi.

Frumoși și tineri, strălucitori și zâmbitori, ne întâlneam la intrarea în liceu, glumind cu aere alese și ne aliniam în curte. Diriginta venea și striga din nou catalogul: Alex, Alina, Bobi, Cami, Carmen, Călina, Costi, Cruci, Dan, Darius, Denisa, Dorin, Horia, Mădălin, Mihai, Sandu, Tedi, Vali, apoi ne înșiram la braț, perechi, perechi, băieți și fete și unul dintre noi dădea tonul și începeam: "Gaudeamus Igitur, Juvenes dum sumus" și mergeam așa prin toată școala, pe coridoarele pline de ecou, în fiecare sală mică de sudiu în care petrecuserăm o mulțime de ore singuri, studiind fără vreo milă și în sălile de clasă, unde ne așteptau colegii noștri mai mici, cu brațele pline de flori.

Profesorii, care până acum ne erau superiori, se ridicau în picioare respectuos când intram în clasa lor și ne priveau cumva transpuși, cu ochii plini de lacrimi. Plecam și noi cu tot ce-a fost. Colegii mai mici din clasele de-a IX-a și a X-a ne priveau ca pe super-eroi, iar când ajungeam în clasa noastră ne aștepta un mirific spectacol. Întreaga clasă era împodobită cu cetină de brad și pe bănci era plin de trandafiri și de garoafe. În fostele noastre micuțe bănci, ne așteptau, simbolic, cei dintr-a XI-a. A fost a noastră sala, acum era a lor.

Intram cu toţii, cântând Gaudeamus Igitur. Ei ne aşteptau cu florile în mâini, aşezaţi pe locurile noastre şi noi ne înşiram lângă pereţi şi cântam. „Gaudeamus” şi alte cateva cantece superbe, pe care le cântaserăm împreună cu ei, în orele de cor.

Apoi ei se ridicau în picioare și ne dădeau buchetele de flori. Ne îmbrățișam între noi, dând și primind flori, mai mult pe tăcute, cu lacrimi în ochi. Erau frații noștri, care rămâneau după noi. Întreaga clasă era îmbrăcată în crengi înmiresmate de brad și totul mirosea a despărțire. Se ridicau apoi din bănci și ne lăsau pe noi să mai stăm

pentru ultima dată pe locurile noastre. Înșirați lângă pereți cântau ușor și lin, pe patru voci, o superbă melodie de despărțire și plecau, lăsându-ne pe noi să mai zăbovim un pic în clasa care-a fost a noastră.

Se striga apoi catalogul, și fiecare dintre noi mai spunea câte ceva dacă voia și, dacă era prea emoționat, nu mai zicea decât „prezent" și era ca și cum ar fi spus tot.

Schimbam adrese, telefoane, apoi ne ridicam, ne înșiram pe lângă bănci și începeam din nou să cântăm „Gaudeamus Igitur" și mergeam din nou perechi, perechi, prin coridoare și jos pe scări, până în curtea mică, unde de-atâtea ori fuseserăm scoși împreună pentru indisciplină, în careu.

De data asta însă, ne așteptau aranjate treptele pe care stăteam de obicei în sala mare la orele de cor și ne urcam pe rând pe ele în funcție de voce, așa cum știam noi că trebuie, de când eram doar niște copii.

Am urcat pe scări cu florile în mână și am rămas aliniați și tăcuți, privind în curtea mică.

Pe podium eram noi, mai jos erau profesorii, înșirați în spatele unei mese drapate cu catifea roșie iar în dreapta, colegii dintr-a XI-a. În curte forfotea o mare de public: părinți, prieteni, cunoscuți și alți colegi din liceu.

Toate geamurile școlii erau deschise și se vedeau la toate etajele grupuri învolburate de capete: profesori, colegi, frați, surori.

Cei dintr-a XI-a au cântat un mic cântec de despărțire, apoi Directorul a ținut un dicurs scurt, după care a venit și ne-a strâns mana fiecăruia, rând pe rând, apoi s-a așezat la locul lui, la masa roșie.

Curtea mică era în tăcere.

Am început atunci să cântăm, noi, cei din clasa a XII-a, „Gaudeamus Igitur”, în timp ce doi dintre colegii noștri au ieșit încet în față, purtând pe brațe cheia școlii, o aurită și strălucitoare cheie sol.

După o mică tăcere au început cei dintr-a XI-a să cânte „Gaudeamus Igitur”, dintre ei ieșind o fată și un băiat, care s-au dus lângă ai noștri, ca să preia solemn frumoasa cheie sol.

Și în timp ce ei stăteau cu fața spre public, cu cheia liceului între ei, am început din spatele lor să cântăm împreună, cei dintr-a XI-a și cei dintr-a XII-a, „Gaudeamus Igitur”.

Şi atunci a început liceul să răsune. Cântam cu toţii, noi care plecam şi ei care le luau locul, vreo cinzeci de tineri muzicieni, plini de putere, emoţie şi forţă. Pereţii curţii mici vibrau, aerul înfierbântat vibra şi simţeai rascolindu-se în soare, strălucitor şi melancolic imnul străvechi ce răsuna încă o dată in curtea mică:

"Vivat academia

Vivat, vivat muzica”

Niciodată în viaţa mea, oricât am încercat să ascult alte interpretări, cântate de oricine, nimic nu s-a ridicat la nivelul a ce a fost atunci. Un cor de cinzeci de tineri muzicieni profesioniști, nu în concert ci emoționați cu adevărat, cântând pe patru voci, din tot sufletul și cu toată tinerețea lor fierbinte „Gaudeamus Igitur”, cu o intonație perfectă și fără nici o greșeală, uniți și puri în curtea mică a Liceului de Muzică din Cluj, totul amplificat de rezonanța perfectă a pereților înalți din piatră, e ceva ce nu se poate descrie în cuvinte. Dacă toți oamenii ar simți

măcar o dată în viață ce am simțit noi atunci, cu siguranță că lumea asta ar fi mult mai bună.

Tremurau scările de lemn sub noi, tremurau pietrele din jur, tremurau oamenii care ne ascultau și toate zidurile vechii mânăstiri ale iubitului nostru liceu. Se împleteau împreună cuvintele și muzica și toată viața din noi vibra în trăiri și speranțe și toți știam sigur, că orice ne-ar fi așteptat în viitor, nimic și niciodată nu ne va putea învinge.

CUPRINS

ÎNCEPUTUL .....Pag. 3

CAP. 1 PEDAGOGI ŞI INTERNATE.....Pag. 4

CAP. 2 DIRECTORUL.....Pag. 11

CAP. 3 MATERII DE SPECIALITATE.....Pag. 17

CAP. 4 EVELINE.....Pag. 22

CAP. 5 MĂNĂSTIREA FRANCISCANILOR.....Pag. 27

CAP. 6 ELEMENTELE LECLANCHE.....Pag.33

CAP. 7 ARMONIE, CONTRAPUNCT.....Pag. 36

CAP. 8 LUCIAN MATIŞ.....Pag. 42

CAP. 9 ORCHESTRA LA LUPŞA.....Pag. 46

CAP. 10 CAREU DE DISCIPLINĂ.....Pag. 51

CAP. 11 NICU.....Pag. 55

CAP.12 FRUMOASELE ORE DE GEOGRAFIE.. Pag. 61

CAP. 13. LA FUMAT.....Pag..64

CAP. 14 CAMI ŞI DAN.....Pag. 71

CAP. 15 RAȘCHETA, KONIEC FILM!.....Pag. 75

CAP. 16 POVESTE DE IUBIRE.....Pag. 79

CAP. 17 SANDU ŞI MIHAI.....Pag. 86

CAP. 17 ALE TINEREŢII VALURI.....Pag. 90

CAP.19 LIMBA ROMÂNĂ ŞI MATEMATICĂ.. Pag. 95

CAP. 20 DIN CULISE.....Pag. 99

LICEU DE MUZICĂ DIN CLUJ

Mi-e dor de tinereţea mea
ramasă printre-a tale uşi
sculptate-n piatră şi în lemn,
Liceu de muzică din Cluj!

Mi-e dor de viaţa ce-o simţeam
plină de cântec şi iubiri,
de vise mari şi studiu mult
în mici chilii de mănastiri!

De partituri ce răsunau
amestecate în noian
pe coridoarele pustii,
cu sunet de viori şi pian.

Şi întorcându-mă-n trecut
mirosul tău îl simt şi-acum,
ciudat de vechi şi-atrăgător,
de mănăstire şi parfum.

Mi-e dor de foştii mei colegi,
când ne doream, plini de avânt,
să prindem vocile din cer
şi să le-aducem pe pământ!

Mi-e dor de muzica ce-a fost
iubirea mea de la-nceput,
de fericirea ce-o aveam
şi-n timpu-acela n-am ştiut!